

Biblioteca Centrală
Regiunii 8
H. M. L. tra-Deva

Fotografie de B. DUNĂREANU

FĂRĂ COMENTARII...

de Traian ȘELMARU

Ultima lună a anului — care este și a celei de-a 15-a sărbătoriri a Republicii noastre — a adus cronicarului de teatru bucuria a două mari competiții pe întreaga țară: a artiștilor amatori și a tinerilor creatori din teatre. Două adevărate evenimente artistice.

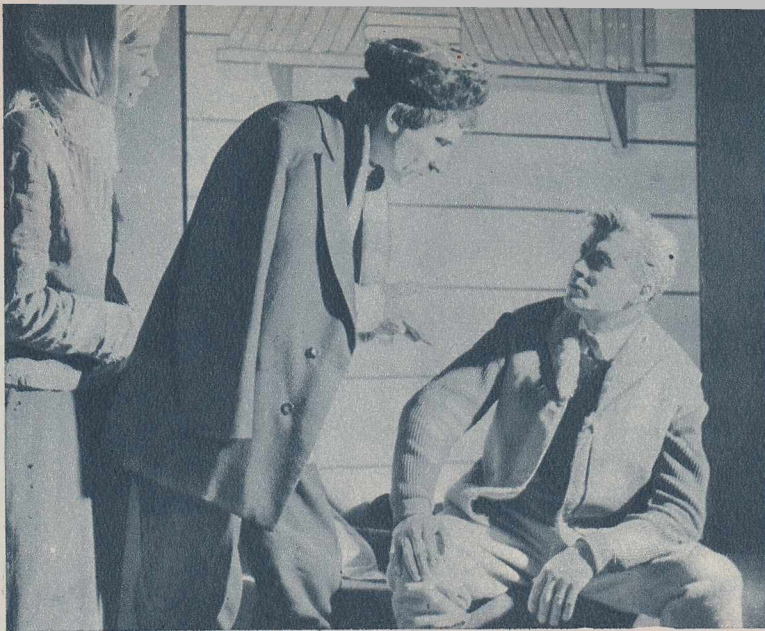
Legăturile se fac fără voie. Cele peste 12.000 de echipe cuprinzând 160.000 de artiști amatori, ca și masiva afirmare a tineretului în teatru sînt două aspecte ale aceluiași fenomen cultural, produs al orînduirii socialiste, ale acelei uriașe construcții culturale întreprinse de partid și de stat, consolidată și crescută an de an, cu grijă, cu migală, cu pasiunea pentru frumos caracteristică comuniștilor, concepției comuniste despre viață și lume.

Azi ni se pare firesc să vedem capodopere ale literaturii românești și universale interpretate de muncitori și țărani, ca niște „maestri cîntăreți” ai zilelor noastre. Dar — tot fără voie — gîndul zboară înapoi, în primul an de după eliberare, în perioada de luptă înverșunată cu burghezia și moșierimea. Copacul de azi, acolo își are rădăcinile. Atunci, și tot în sala de pe Lipscani, am auzit pentru înfrîa oară glasul de aur al unui tînar „amator” care e azi baritonul de celebritate mondială Nicolae Herlea. Atunci, în condițiile acelea nespuse de grele, partidul, stringînd în jurul său tot ce avea mai valoros cultura romînească, mobilizînd toate forțele la ridicarea intelectuală a poporului, a pus bazele vastelor rețele de artiști amatori, ale educării de noi talente din snul maselor largi. Pe vremea aceea sîtuicile burgheze țipau pe toate drumurile despre „criza culturii” dezlănțuită de comuniști. Iată rezultatele „crizei”. Geniul popular descătusat, pus în contact cu comorile culturii, a schimbat fața intelectuală a țării. Excepționalele realizări ale amatorilor de anul acesta vorbesc, dincolo de manifestarea artistică în sine, de copleșitoarea ridicare de masă, a cărei însemnătate mi se pare primordială. Interpreții amatori sînt totodată noul public, un public cultivat și exigent, stimulent de prim ordin al artei profesioniștilor, izvor nesecat al acesteia.

Tinerii artiști profesioniști — actori, regizori, scenografi — crescîți în anii puterii populare de institutele noastre de teatru, sînt la rîndul lor rodul acestui climat spiritual de care e dominată întreaga țară. Căutările lor îndrăznețe, efervescența lor creatoare au depășit de mult faza promisiunilor. Ei dau mișcării teatrale de la noi, prin realizările din ultimii ani, o contribuție solidă, alcătuiind un schimb demn de maestrilor lor, demni de tradițiile recunoscute ale teatrului românesc.

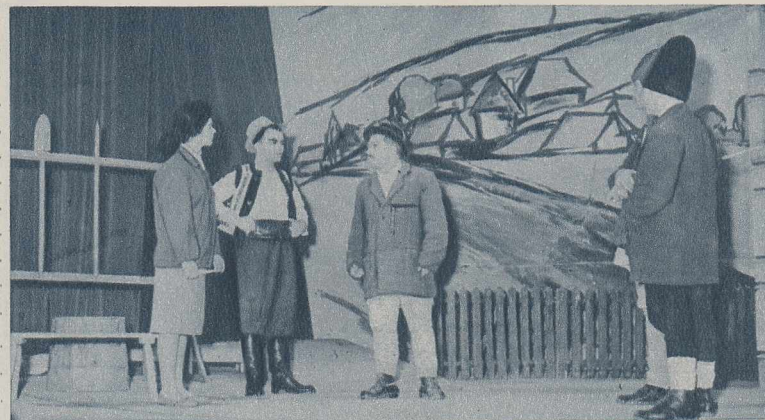
Nu pot, acum cînd consemnez în aceste puține rînduri noile victorii ale teatrului nostru amator și profesionist, să nu transcriu cuvintele unuia dintre marii oameni de teatru ai Apusului, Peter Brook, despre situația teatrului în țările capitaliste. „... nu mai putem crede — scrie el — că o activitate artistică, oricare ar fi aceasta, este necesară. Adevărul înfricoșător este că, dacă s-ar închide toate teatrele din această țară (Anglia — n.n.) singura impresie de pierdere ar fi o senzație colectivă politicoasă a lipsei unei anumite comodități civilizate — așa cum ne-ar lipsi autobuzele sau apa curentă. Emoția, indignarea ar fi cele resimțite de contribuabil. Ar exista un subiect de conversație mai puțin. Dar s-ar auzi oare un adevărat protest susținut care să dovedească că ne lipsește ceva?”

Cred că nu mai e nevoie de nici un comentariu.

De un binemeritat succes s-a bucurat formația de teatru a Casei raionale de cultură din Tulcea (regiunea Constanța), care a prezentat „Zări necuprinse” de N. Virta. (Spectacol distins cu premiul I.)

Formația teatrală din Dolhasca (Suceava) a mai fost laureată la festivalul bienal de acum doi ani. Și în actuala ediție colectivității din Dolhasca, prezentînd piesa „Îndrăzneala”, au cucerit unanime aprecieri. (Spectacol distins cu premiul I.)

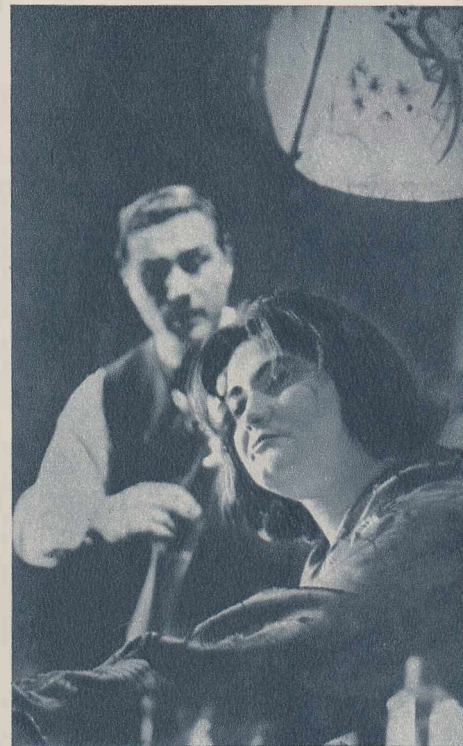
Clubul sindical „Constructorul” din Onești a prezentat poemul dramatic „Marele fluviu își adună apele” de Dan Tărăcilă. (Spectacol distins cu premiul I.)

58 de țărani din comuna Gilgău (regiunea Cluj) au interpretat în mod strălucit montajul literar-muzical „Te slăvim partid iubit”. Iată-i în fotografia noastră după spectacol.

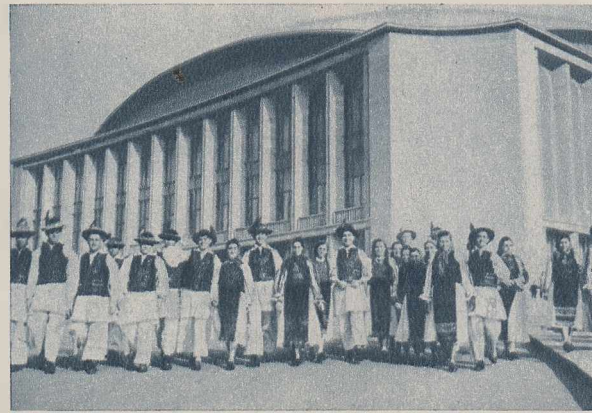
Scenă din montajul literar-muzical „La mulți ani la marea sărbătoare”, în interpretarea petroliștilor din schela Moreni (reg. Ploiești).

FINALA CELUI DE-AL TREILEA FESTIVAL BIENAL „I. L. CARAGIALE”

Prezentînd piesa lui Paul Everac „Ferestre deschise”, s-ar putea spune că muncitorii hunedoreni n-au făcut decît să interpreteze propria lor viață. De aici autenticitatea personajelor, atât de mult apreciată de public. (Spectacol distins cu premiul II.)

Formația artistică a Căminului cultural din comuna Groși de sub Munte (regiunea Maramureș), în vizită prin București.

① Cocsarii hunedoreni intampina cea de-a 15-a aniversare a proclamării Republicii Populare Romine cu frumoase realizări în producție. Înca de la 12 decembrie ei au depășit planul anual, obținând importante economii. În fotografie: un aspect de la cocserie; în medalion, comunistul Bota Roman, mecanic, fruntaș în întrecerea socialistă a hunedorenilor.

② Numeroase întreprinderi ținând de Ministerul Economiei Forestiere și-au îndeplinit înainte de termen planul anual. Fotografia noastră reprezintă un aspect de muncă de la I.F. din Frasin, raionul Gura Humorului, unde mecanizarea complexă a procesului de tăiere a dublat productivitatea muncii, iar transportul lemnului cu funicularul a redus prețul de cost cu circa 8 lei pe metru cub.

③ Centrul orașului Deva a căpătat o altă înfățișare după darea în folosință a unor noi blocuri de locuințe și a altor construcții moderne, printre care Palatul P. T. T. R., pe care-l vedeți în prim plan în fotografia noastră.

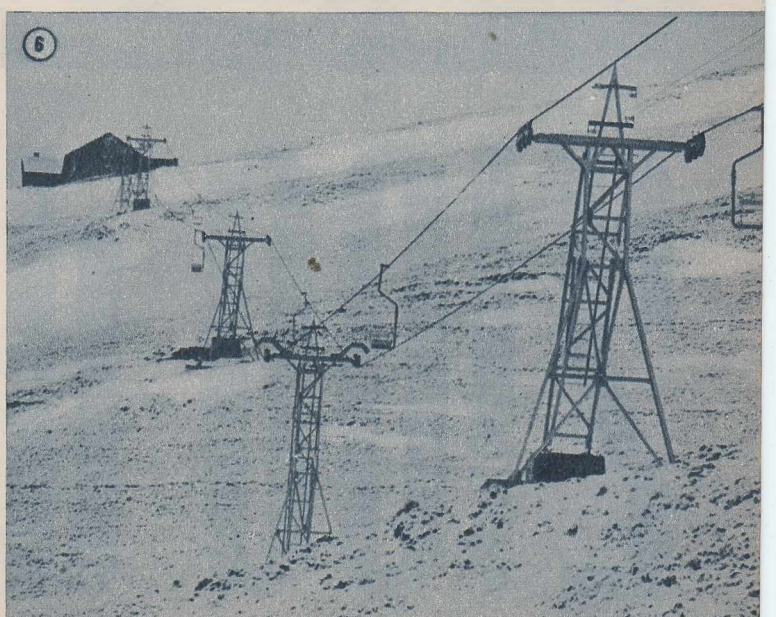
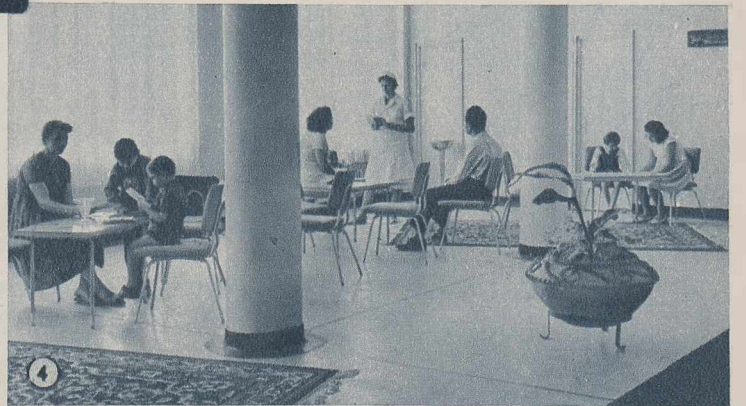
④ În sala de așteptare a policlinicii construite de curând în cartierul Balta Albă din București.

Fotocronica FLACARII

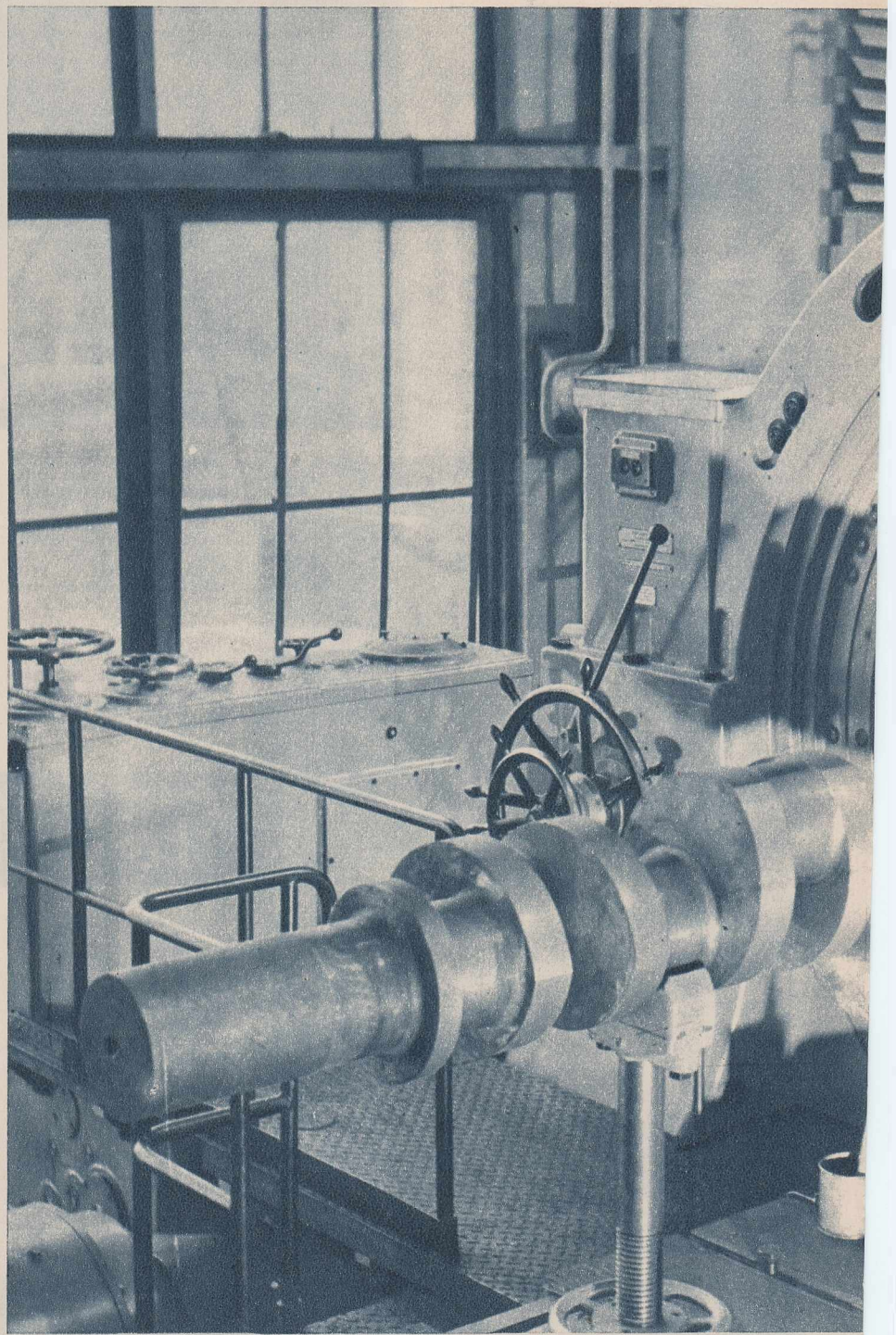
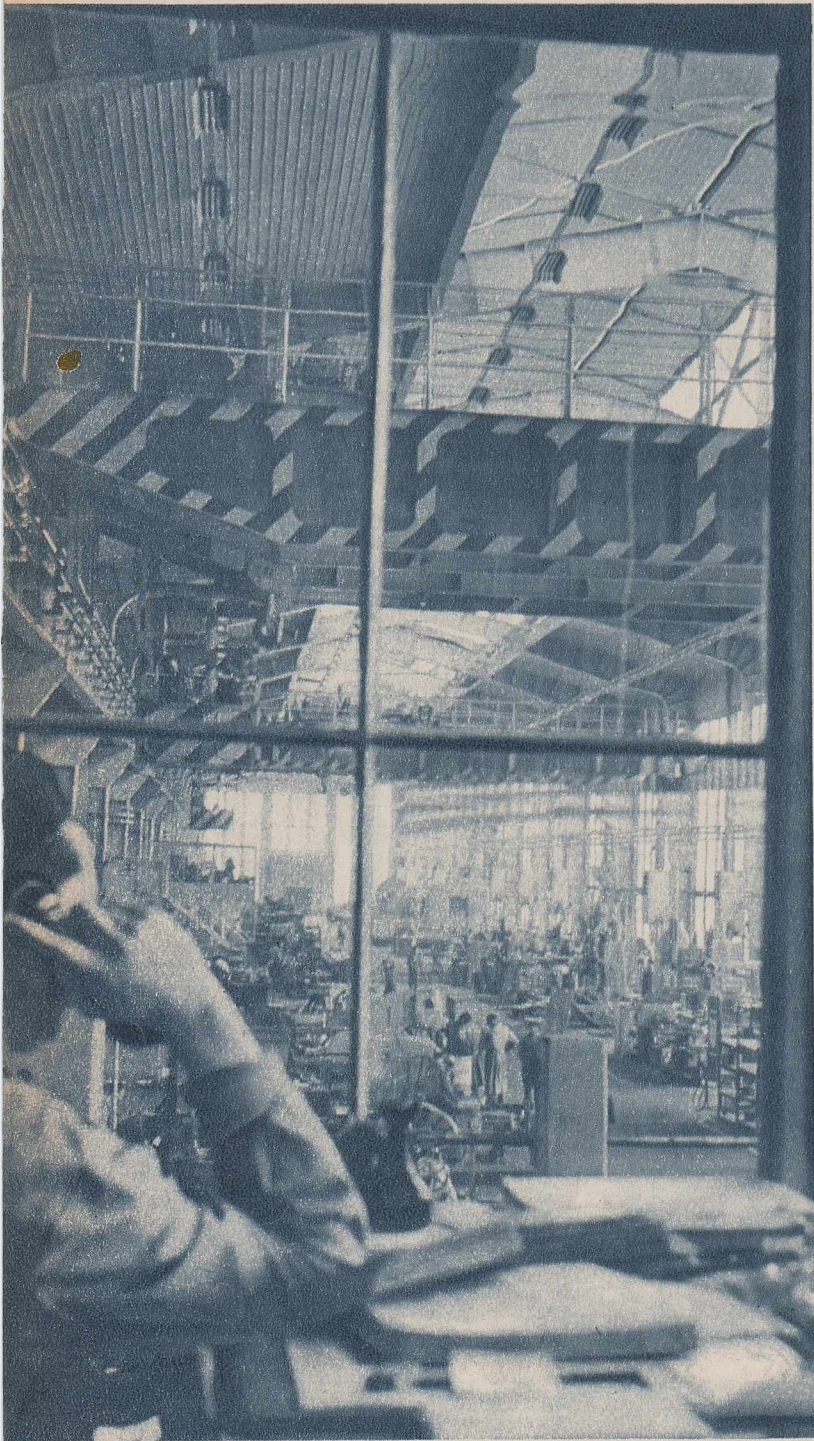
⑤ Ca și în multe alte gospodării agricole colective, activitatea cercului de învățămînt agrozotehnic al colectivităților de la Grânciești, regiunea Suceava, de sub conducerea ing. Gheorghe Motriuc, se desfășoară cu succes.

⑥ O veste bună pentru iubitorii muntelui: telefericul Cota 1.400 - cabana „Vîrful cu dor” (1.940 m), în lungime de 2,5 km, putînd transporta 300 de persoane pe oră, este gata.

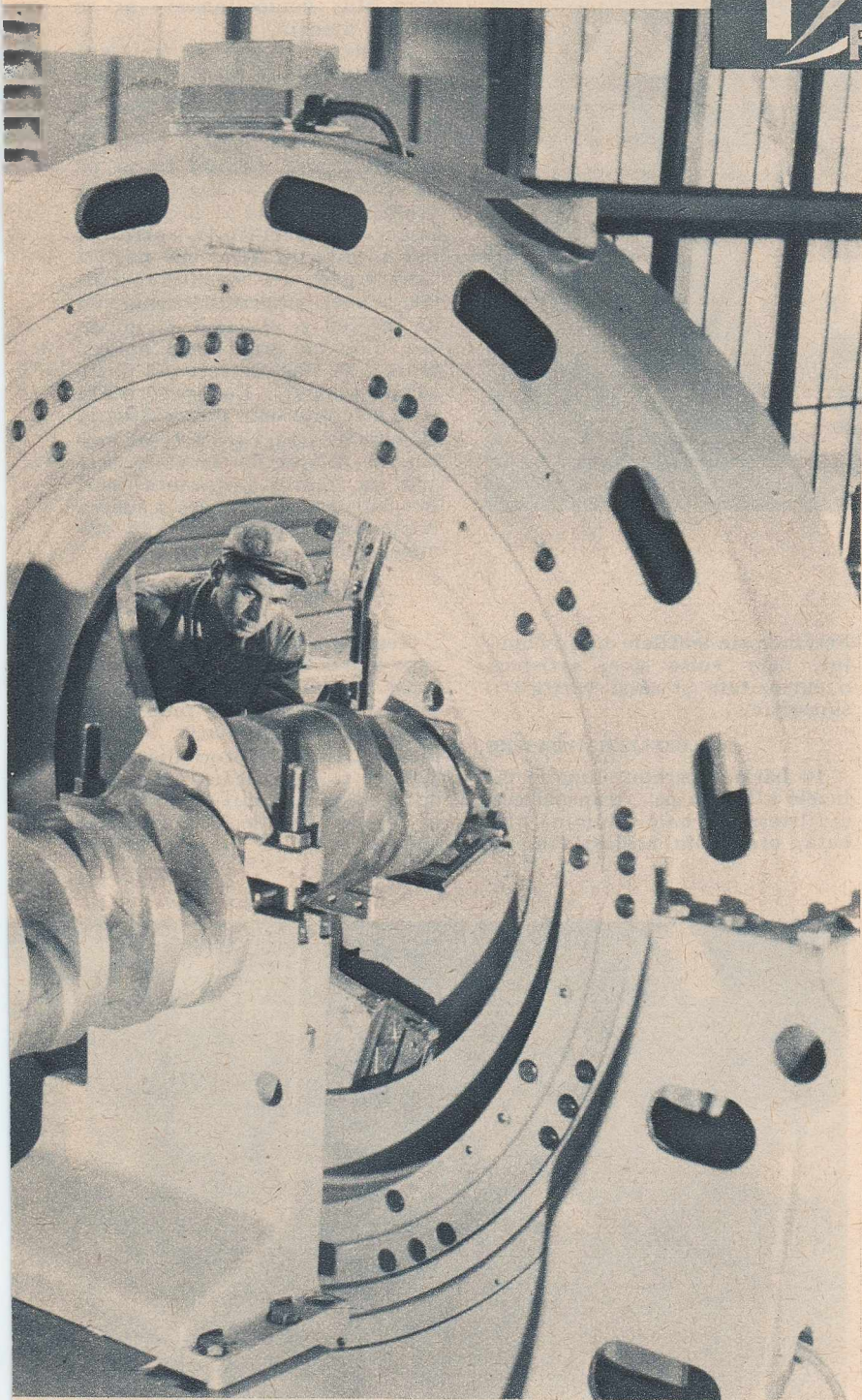

Modernele hale ale fabricii de motoare diesel.

2.100 de cai pute

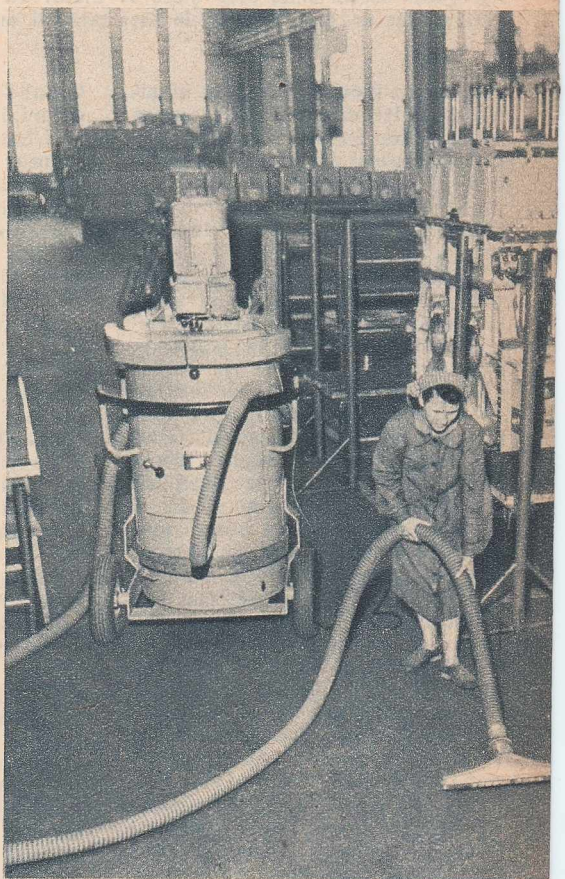
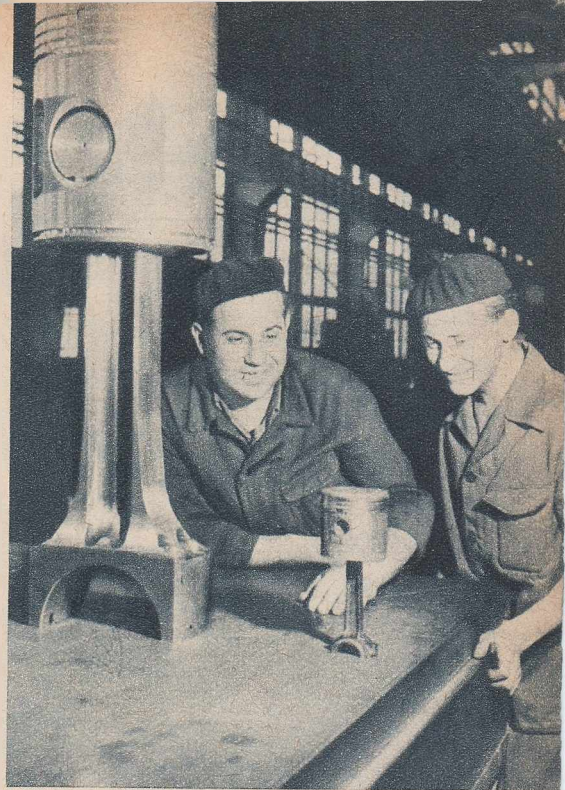

Precizie și atenție... Uriașul arbore cotit al motorului se finisează cu aceeași grijă ca și... bijuteriile.

O comparație care a stîrnit zîmbetul celor doi montori. Pistonul din dreapta e al unui automobil, cel din stînga al motorului diesel. Este o oarecare diferență, nu-i așa?

Împotriva prafului se duce o luptă necruțătoare: sensibilele angrenaje ale motorului trebuie protejate de particulele de praf cele mai infime.

re

La „Diesel” cu greu puteai să stai de vorbă cu cineva în afara pauzei rezervate pentru masă. Birourile erau goale, iar inginerii plecați prin hale. Alergai după dîșii, îi găseai lângă vreo mașină sau într-o consultație organizată ad-hoc pe locul de producție, dar problema în discuție era atît de importantă, încît fără să vrei te retrăgeai discret, ca să nu-i tulburi, și așteptai resemnat o clipă de răgaz.

— Sîntem în examene...

Nu aveam nici un motiv să luăm în glumă metafora inginerului șef Baicu. În acele zile, la Reșița, la fabrica de motoare diesel, un colectiv de cîteva sute de oameni dădea un greu exa-

men în fața tehnicii mondiale... N-am construit niciodată asemenea motoare uriașe și puternice, dar trebuia să le realizăm — și încă la nivelul țării cu tradiție tehnică îndelungată; n-am elaborat aliaje speciale pentru anumite piese, dar trebuia să le creăm noi înșine; n-am lucrat cu asemenea utilaj modern — și trebuia să învățăm să-l mînuim; n-aveam specialiști — trebuia să-i formăm...

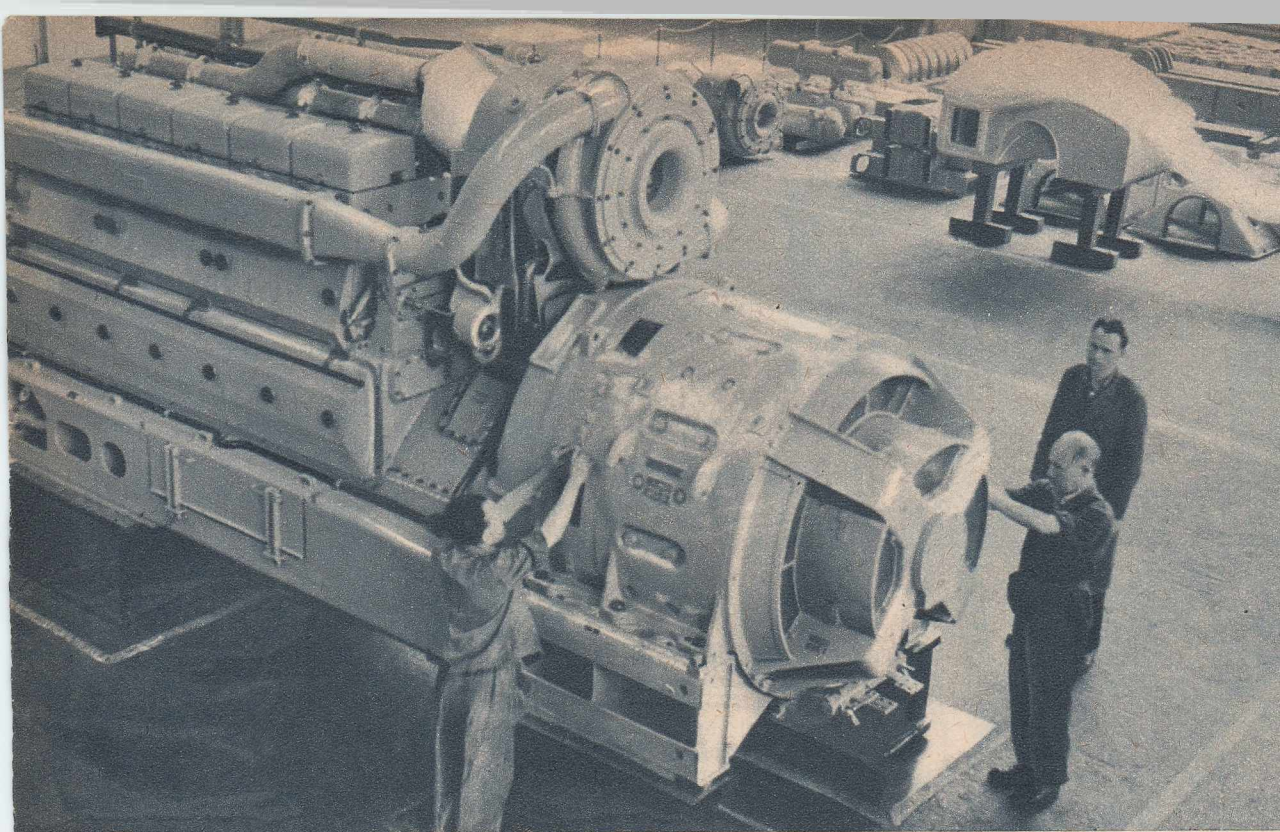
BĂTĂLIA CU NECUNOSCUTUL

La „Diesel” timpul a presat, dar împotriva acestei presiuni au fost aruncate forțe puternice: dorința și perseverența oamenilor de a asimila cit mai repede noile procedee tehnologice și de a învă-

ța mînuirea unor mașini necunoscute de ei. Au existat mari frămîntări în alegerea oamenilor care să lucreze în acest sector greu. Comitetul de partid și conducerea uzinei au trimis aici mulți muncitori comuniști care prin munca lor neobosită trebuiau să înfrîngă în timpul cel mai scurt toate greutățile. Comuniștii Fila Ion, Sehr Alfred, Tutsnak Nicolae, Belgraș Iosif au lucrat de la început în locurile cele mai grele, la mașinile cele mai complicate, la operațiile cele mai dificile. Ei s-au achitat cu cinste de sarcinile care le reveneau și au fost un exemplu pentru mulți alții.

La început strungarii detașați din alte sectoare ale uzinei au

Agregatul acesta uriaș este motorul diesel cu care muncitorii reșițeni au dat un greu examen în fața tehnicii mondiale. Și au reușit!

stat puțin incurcați în fața mașinilor-unelte cu comenzi-program sau a celor cu cicluri automate. Fuseseră aleși dintre mii de muncitori, considerați ca fiind cei mai destoinici și iată-i acum privind mașinile ca niște începători...

Lui Iosif Belgraș i se încredinșase o mașină nouă de strunjit și alezat prin coordonate. Existând una similară la sculărie, s-a dus să-l consulte pe omul care lucra la dînsa. Acest schimb de experiență l-a mulțumit doar parțial, deoarece mașina, fiind de fabricație mai veche, coordonatele se obțin pe bază de gradăție simplă, din 5 în 5 sutimi, pe cînd la noua mașină ele se obțin pe cale optică, din 5 în 5 micrometri! Nici fixarea fusului nu era similară: la cea veche se face manual, iar la cea nouă — magnetic! Timpul presă. Belgraș a fost anunțat că în scurtă vreme va începe producția de chiulase, bielle și reglatoare de cîmp. Și dacă nu intră în funcție mașina sa, planul e dat peste cap de la început.

Zile în șir Belgraș a încercat cu atenție toate operațiile de alezare, filetare, gradare, căutînd să pătrundă în zona dificilă a preciziei la micron. A experimentat zecile de dispozitive și șabloane. A perseverat ore în șir la o operație care i s-a părut necorectă. A verificat comenzile, vitezele. A consultat tehnicienii. Iar seriile, ca un adevărat ucenic care învață totul de la început, a studiat tenace cartea mașinii și a luat consultații. Și în clipa cînd prima chiulasă a sosit pe fluxul tehnologic la dînsul, pentru el mașina nu mai avea nici un secret...

Toate acestea sînt azi de domeniul trecutului. Belgraș a împărtășit experiența sa și altor muncitori, iar el își desăvîrșește acum calificarea la școala de maștri.

SECRETUL

Printr-o întîmplare strunțurului Sehr Alfred a intrat în posesia unui cuțit special — din import — pentru conicitate.

Omul l-a așezat lîngă celelalte seturi în dulapul cu scule, fără să-i bănuiască secretul. Sehr este primul strungar care a venit la noua fabrică. Cum e un muncitor priceput, în primele luni i s-a încredințat o operație dificilă la una din cele mai importante piese ale motorului diesel: arborele cotit. Pentru specialiștii reșițeni fabricarea acestei piese nu era o noutate. Se mai lucraseră aici arbori cotați pentru motoare stabile. Așa că totul părea în ordine... Numai că, după primele operații, cînd Sehr face verificarea rectificării găurii de ulei de la lagărele arborelui, observă un ușor joc al calibrului de control. Încearcă o nouă strunjire, dar rezultatul rămîne același. Un arbore cotit rebutat la operațiile finale constituie o pierdere serioasă de timp (sute de ore) și de bani. Și Sehr știe acest lucru. Febril el caută cauzele eșecului. Cercetează pentru a zecia oară documentația. Ea indică clar că în acest caz operația trebuie efectuată cu un cuțit cu o conicitate de 20°. Și cuțitul întrebunțat corespunde. Atunci? O inspirație de moment îl face să utilizeze cuțitul importat și la control calibrul arată conicitatea exactă! Dar secretul nu era încă dezlegat. Comparete, cuțitele nu se deosebesc. Sehr le privește atent; aceeași concluzie, ochii nu deslușesc nici o deosebire.

Stăruitor, Sehr face investigații pentru aflarea secretului. Încercînd alte cuțite el descoperă o ușoară uzură care ar putea influența asupra conicității găurii de ulei. „Sînt prea ascuțite...” — își spune și după o serie de calcule le retează cu 0,2 mm. Actul a fost hotărîtor: toate operațiile de acum înainte corespundeau celui mai pretențios control.

Secretul l-a descoperit pînă la urmă microscopul. Era vorba doar de un plus de 0,4° conicitate.

Privind prin lentilele microscopului, Sehr voise să-și satisfacă o curiozitate și să-și verifice o supoziție...

JALUZELELE ALBASTRE

În bătaia soarelui, lungile jaluzele albastre par transparente și filtrează în hală o lumină plăcută, creînd în același timp o

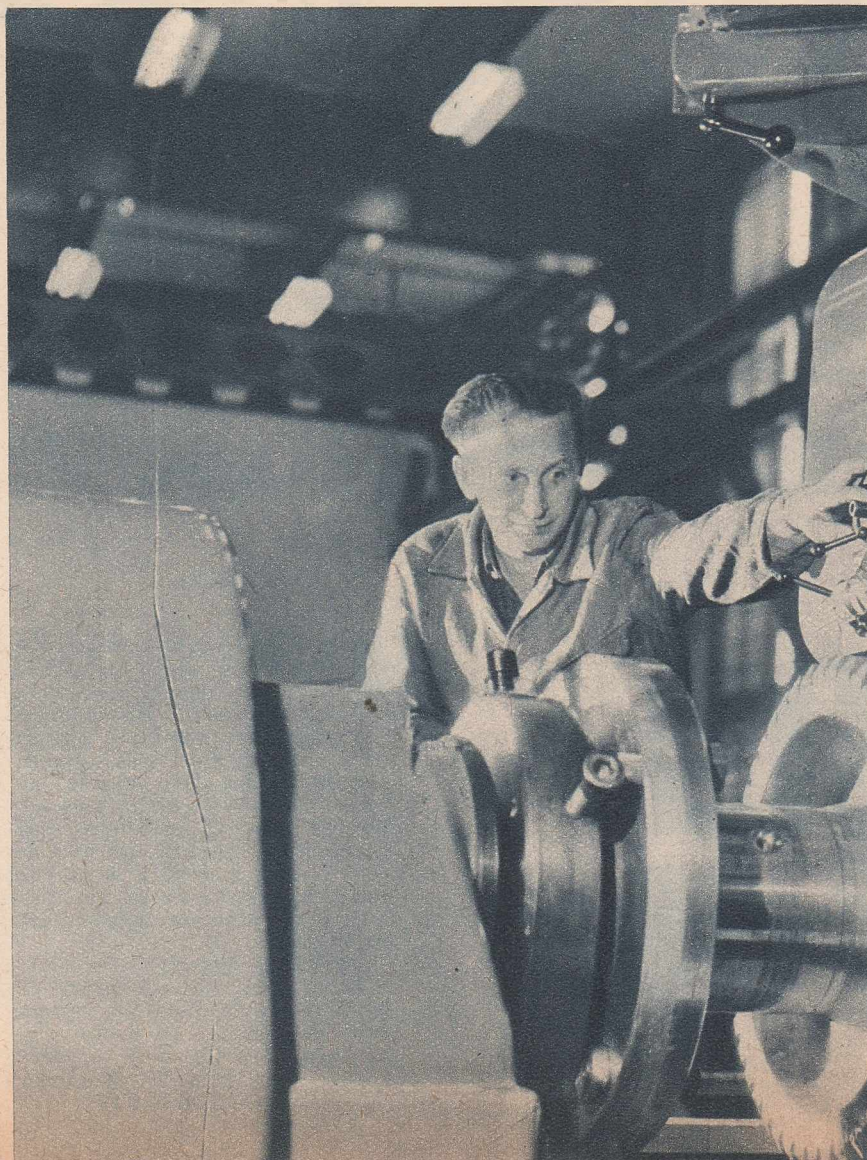
ambianță odihnitoare. De ce secția „2.400” este singura din fabrica de motoare diesel care are la ferestre asemenea jaluzele?

— Jaluzelele nu sînt transparente și nici nu ar putea fi, totul e doar o iluzie creată de suprafețele lucioase ale aluminiului din care sînt confecționate — ni se atrage atenția.

La secția „2.400” se finisează cele mai dificile piese ale motorului diesel: roțile dințate. În zilele toride razele soarelui trebuie oprite cu orice preț să pătrundă aici. Căzînd fie și pe un singur colț al mașinilor de prelucrare, razele ar provoca dilatarea imperceptibile, care ar putea strecura erori în poziția unor organe ale mașinilor. Păstrarea unei temperaturi constante de 20°, cu o variație de minus sau plus un grad, este hotărîtoare. O lege pe care n-o poate călca nimeni. Ea guvernează și în celelalte hale prelucrătoare. Măsura aceasta, care previne erorile și dilatațiile inegale, este atît de riguros respectată, încît în cazul cînd se constată scăderea temperaturii peste limitele admise, lucrul se întrerupe.

LA MII DE PIESE, UN CONTROL RIGUROS

Regulatorul de combustibil încape foarte bine într-un geamantanăș de voiaj. Dar cu toate că este de dimensiuni reduse, el însumează aproximativ 330 de piese. Uriașul motor diesel de 2.100 c p este alcătuit din zeci de angrenaje și mii de piese, de la micile ghidaje din material plastic pînă la uriașul arbore

Piesele motorului diesel se prelucrează la mașini de mare precizie.

cotit care măsoară aproape trei metri. În cicluri complexe de fabricație, piesele din siluminiu, fontă, oțeluri speciale aliate, material plastic se prelucrează în limitele unor toleranțe de microni. Înalta calificare a muncitorilor — care într-un timp scurt și-au însușit toate secretele tehnologiei — ca și mașinile-unelte speciale — asigură precizia de execuție solicitată de toleranțele extrem de stricte, care determină calitatea produsului. Dar factorul hotărâtor al calității este controlul. De aceea muncitorul supune controlului în mod obligatoriu prima piesă a fiecărui lot intrat în prelucrare. Abia după aceea ea intră în fabricație de serie. Între fazele de operații organele C.T.C. efectuează un alt control. Și, în ultimă instanță, absolut toate piesele care trec prin fluxul tehnologic către montaj se opresc la trei puncte fixe, unde sînt cercetate și primesc cite un certificat de calitate.

În sfera miimilor de milimetri unelte clasice de măsurare sînt neputincioase. Omul e nevoit să facă apel la aparate infinit mai pătrunzătoare și mai precise pentru stabilirea exactă a parametrilor, mai ales cînd e vorba de motoare cu angrenaje sensibile, cum sînt cele ale dieselului. Tot ce tehnica mondială a creat mai nou în domeniul soluțiilor sau aparatelor de control, întilnești și la Reșița. Două dintre dificultățile verificării ale roților dințate, cea a „pasului pe cercul de bază” și a „erorilor de profil”, se fac, bunăoară, la o mașină care pe o diagramă arată, mărită de 500 de ori, cea mai mică abatere.

Aparatele de control pătrund și în lumea intimă a structurii materialelor. Ele scrutează zonele dense ale metalelor, ca să descopere incluziuni ascunse sau fisuri. Toate piesele mari ale motorului diesel sînt supuse și controlului ultrasonic. Un palpator cu cristal de cuarț, care emite sunete, se plimbă pe suprafața metalului. În cazul unei incluziuni nemetalice de exemplu, pe ecranul aparatului curbele se deformează brusc, indicînd locul defecțiunii. Controlul numit spotcheck, pe care îl întrebuițează în ultima vreme constructorii motorului diesel de la Reșița pentru descoperirea eventualelor defecte, este nu numai ingenios, dar și rapid. El se face cu ajutorul a trei paste care se aplică pe suprafața piesei, prima avînd rol de degresant, a doua de penetrant și a treia de dezvoltant. După acest „tratament chimic” eventualele fisuri apar sub forma unor vinișoare roșii.

INIMA LOCOMOTIVEI

Nici 150 de ani n-au trecut de cînd Stephenson a uimit lumea cu „trăsura de foc” și această invenție a secolului al XIX-lea a început să intre în desuetudine. Inventarea dinamului și a motorului cu combustie internă au deschis nebănuite perspective tehnicii. Prima locomotivă care are un motor cu combustie internă cu autoaprindere apare la sfîrșitul secolului XIX, dar abia în secolul nostru ea va detrona clasică locomotivă cu aburi. Dizelizarea transportului feroviar se face treptat în întreaga lume. Re-

nunțarea la serviciile veteranelor cu aburi ale drumurilor de fier este însă legată de importanți factori economici și nu e posibilă fără o puternică industrie grea.

Factorul hotărâtor care a dus la detronarea tracțiunii cu aburi și înlocuirea ei cu cea diesel a fost randamentul. Pentru ca să înțelegem mai bine acest lucru, să ne închipuim că pe grătarul unei locomotive clasice ard 100 kg de cărbuni. S-a constatat că din această cantitate doar 8-9 kg sînt folosite la cirligul de tracțiune. Deci randamentul e 8 sau 9 la sută. La locomotivele acționate cu motoare diesel randamentul este triplu. Dieselul care se fabrică la Reșița are o putere aproape echivalentă cu a două locomotive supraputernice „Pacific”.

Acest motor însumează ultimele cuceriri ale științei și tehnicii mondiale: este protejat în cazul supraturației și supratemperaturilor; are un consum de combustibil foarte economic; dispune de un aparat de încălzire a circuitelor de ulei în timpul iernii, cînd locomotiva nu funcționează, care totodată previne înghețarea apei de răcire.

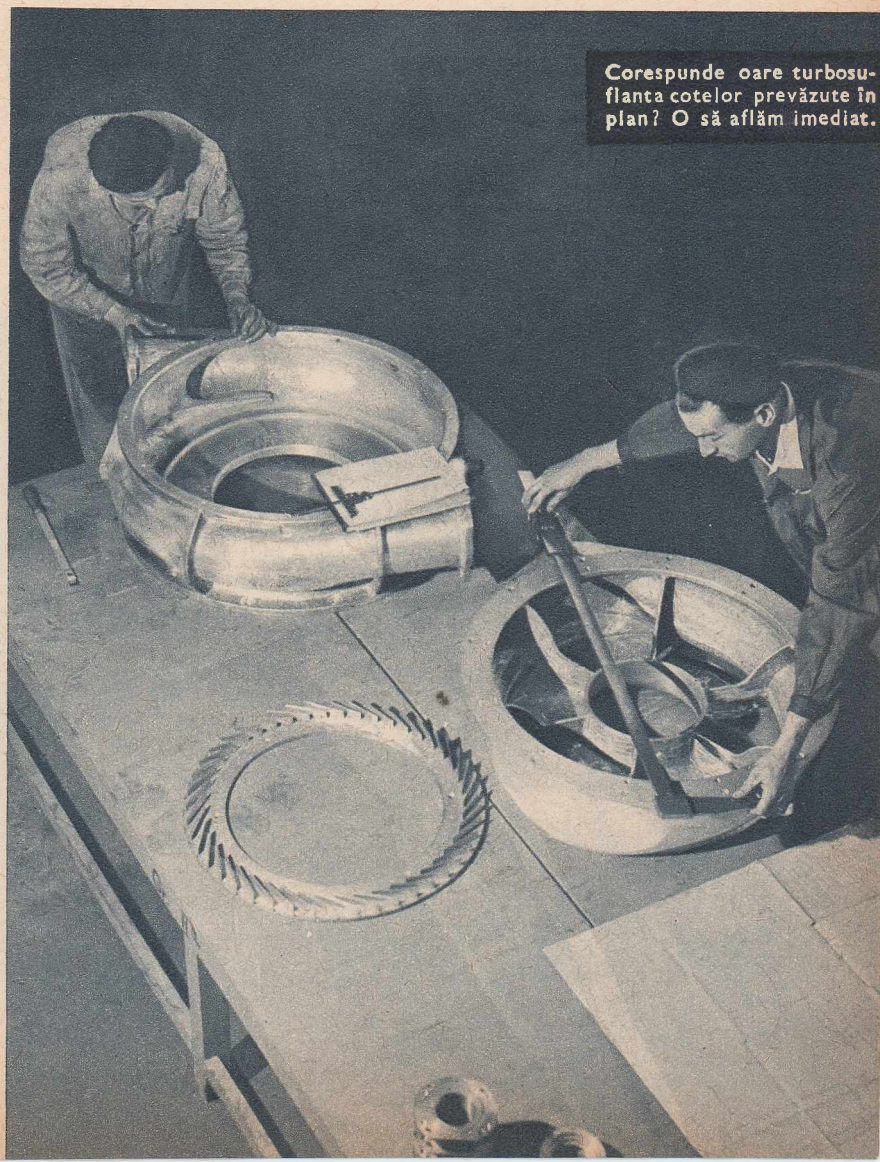
Automatizarea rezolvă și unele situații care se pot ivi în timpul exploatării. V-ați întrebat vreodată ce se întîmplă dacă mecanicul își pierde pe neașteptate cunoștința? Aceste cazuri sînt într-adevăr extrem de rare, motorul diesel poate preîntîmpina însă și un asemenea accident. Dispozitivul numit „om mort”, în clipa cînd nu mai „simte” greutatea mecanicului acționează asupra

motorului și îl oprește. Sau alt caz. Să presupunem că pentru remorcarea unui tren petrolier sînt necesare două sau chiar trei locomotive. În mod normal, pe mașinile clasice am avea nevoie de 3 mecanici și 3 fochiști. Regula de astă dată e infirmată. Cuplarea dublă și triplă care se poate realiza la locomotivele diesel fac posibilă conducerea celor trei mașini de către un singur om, de la pupitrul de comandă.

Planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960-1965 prevede: „reînnoirea tehnică a transportului feroviar prin introducerea tracțiunii diesel și electrice, prin mecanizarea și automatizarea proceselor de exploatare. Calea ferată va fi dotată cu 330 locomotive diesel și cu locomotive electrice, astfel că în anul 1965 se va putea efectua cu mijloace de tracțiune moderne 40-50 la sută din totalul traficului feroviar”.

La realizarea acestei sarcini menite să modernizeze transportul feroviar, cooperează mai multe întreprinderi din țară. Partea cea mai importantă, motorul — inima locomotivei — se fabrică însă la Uzina de construcții-mașini Reșița. În decursul citorva ani, în bătrîna cetate metalurgică bănățeană s-au dus mari bătălii tehnice, pe care inginerii și muncitorii le-au cîștigat. Dovadă sînt primele motoare construite cu echipament românesc. Grelele examene ale anilor din urmă au fost trecute cu succes.

Cornel BOZBICI
Fotografii de S. STEINER

Corespunde oare turbosulfanta cotelor prevăzute în plan? O să aflăm imediat.

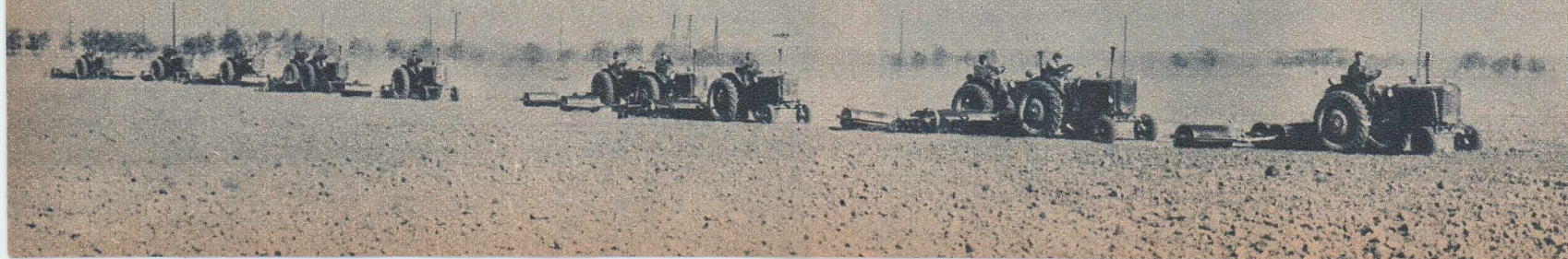
Ce e de făcut cu pământurile întinse, dar atât de uscate ale Dobrogei? Nici unul dintre cirmuitorii vechii României, țară „eminamente agrară“, nu și-a pus vreodată o astfel de întrebare. Au preferat să facă din satele Dobrogei colțuri uitate despre care se amintea din când în când cîte ceva în legătură cu pitorescul peisajelor sau cu inventata lene orientală a oamenilor de aici.

Oamenii din satele Dobrogei — în trecut încremeniți parcă în lumea altui secol — și-au cunoscut pentru prima oară propriile forțe în anii noștri, tocmai în lupta cu pământul uscat. Pornind pe drumul gospodăriei colective, ei au anunțat în 1957 încheierea colectivizării în această parte a țării. Dobrogea, cu Comana, Palazul Mare, Topraisarul, Moșnenii și atâtea alte gospodării colective, a devenit un nume peste care nu poți trece atunci cînd vorbești despre agricultura de astăzi a țării. De la terminarea colectivizării, an de an, se aplică o agrotehnică tot mai înaintată în fiecare gospodărie. Numai în anul acesta, 73 de gospodării colective au realizat peste 2.000 kg grâu la hectar pe o suprafață de 74.500 hectare.

Dobrogea bolovănoasă și prăfuită de altădată își arată astfel tot mai mult adevărata față și putere.

IERI

ȘI AZI

Edward Teller și nostalgia Hiroșimei

Cetatea universitară Princeton cunoaște, ca în fiecare săptămână, și în această simbătă o animație deosebită. Evenimentul se va produce puțin după orele 17. De la vremea dejunului, automobilele încep să sosească. Din ele descind bărbați cu părul cărunt, cu mersul rar și apăsător, cu aspectul tipic de profesori universitari. Între timp, către marginea orașului, într-o căsuță construită în stil de „cottage” rural, înconjurată de flori, se petrece un fapt care n-are nici o legătură cu evenimentul ce a atras spre Princeton floarea savanților fizicieni ai Statelor Unite. Un bătrîn cu părul leonin, cu privirea blîndă, freacă tacticos arcușul vioarei de o bucată de saciz. Bătrînul, îmbrăcat cu un pantalon de grădinar, e numai în cămașă și fără cravată. Își pleacă tandru urechea spre vioară și-i ciupește corzile ca să vadă dacă este bine acordată. Lîngă el, alți doi violoniști. Sînt și ei gata. Bătrînul se numește Albert Einstein. Ceilalți doi violoniști se numesc: Charlie Chaplin și Robert Oppenheimer. În căsuța din Princeton, aproape în fiecare săptămînă are loc un concert de muzică de cameră care nu se transmite de nici un post de radio, nu se înregistrează pe nici un disc, pe nici o bandă de magnetofon, deși executanții sînt toți trei celebri. Și totuși, la acest concert participă un auditoriu; dar acest auditoriu este alcătuit din maximum zece persoane și la intrare nu se percepe nici o taxă. Pentru a fi admis printre cei zece, trebuie să fii un intim al gazdei. Cel mai mare savant fizician al secolului al XX-lea nu se lasă văzut în ipostaza de violonist amator decît cu mare, cu foarte mare greutate.

Printre cei zece privilegiați, un om cu privirea visătoare, cu sprincenele bogat arcuite, cu fața ascuțită, cu mîinile foarte nervoase, s-a așezat lîngă fereastră și ascultă transportat neobișnuitul trio alcătuit din doi fizicieni și un creator de artă cinematografică. Către el, bătrînul Einstein privește cu drag. „Teller este un talent excepțional! Mîntea lui Teller e un vast laborator deschis tuturor noutăților”.

Aprecierile bătrînului maestru sînt mai mult decît măgulitoare. Sîntem în primii ani de după cel de-al doilea război mondial și Edward Teller este deja celebru. Alături de Oppenheimer, el e considerat de Einstein ca marea speranță a fizicii americane și ca una dintre somitățile fizicii mondiale.

Concertul s-a terminat și micul grup părăsește casa lui Einstein, pornind pe jos spre aula mare a universității. Într-o tăcere plină de respect, bătrînul Albert urcă la catedră:

„Azi nu voi face o lecție de fizică. Voi face — dacă vreți — o expunere despre cea mai înaltă îndatorire a omului de știință modern; voi face deci, mai curînd, o prelegere despre etică”. Momentul este impresionant. Bombele de la Hiroșima și Nagasaki au zguduît conștiința întregii umanități. Cu puțin timp înainte de explozia lor, o celebră scrisoare adresată de Einstein președintelui Roosevelt avertiza asupra pericolului imens al înarmărilor nucleare. În deșertul Nevada, unde se experimentase prima bombă atomică, Robert Oppenheimer fusese văzut cu chipul răvășit, privind, cu spaima ucenicului vrăjitor, imensa ciupercă apocaliptică. Cînd ziaristii i-au cerut un interviu, au crezut că savantul înnebunise. Căci, în loc să răspundă pe englezește, Oppenheimer — fizician și umanist în același timp, bun cunoscător al culturilor moderne și străvechi — a recitat versuri sanscrite. Cu un zîmbet amar i-a liniștit apoi pe ziaristi:

„Fiți liniștiți, n-am spus nimic ilogic. V-am citat niște versuri care în traducere sună așa: Am devenit eu însumi moartea; lumile le-am făcut să se cutremure”.

L. SĂRĂȚEANU

Ilustrație de Cîk DAMADIAN

(Continuare în pag. 10)

Oppenheimer a împărțit maestrului Einstein îngrijorarea și frământarea sa. Toți ceilalți fizicieni care lucrau pe lângă bătrînul de la Princeton aveau aceleași îngrijorări, aceeași apăsare pe conștiință. Unul singur tăcea: Edward Teller. Și în sala unde vorbea Albert Einstein în acea simbătă a cărei desfășurare o povesteam câteva rînduri mai sus, Edward Teller își păstra rezerva chiar și în clipa în care toți ceilalți aplaudau încălziiți de speranțe chemarea venerabilului savant: „Să ne unim cu toții — striga Einstein — pentru a împiedica continuarea înarmărilor nucleare. Dacă nu ne vom uni, vom fi atomizați unul câte unul!”

...Au trecut anii. Între timp Statele Unite au experimentat de numeroase ori bomba cu hidrogen. Șeful echipei care a creat-o răspunde la numele de Teller. De atunci acest nume este de obicei însoțit de un calificativ: „Părintele bombei cu hidrogen”. Și fostul colaborator al lui Einstein nu e de loc rușinat de o astfel de odraslă. Dimpotrivă, o iubește teribil. Bătrînul maestru a murit de mult și n-a mai apucat să vadă cum Oppenheimer, considerat „suspect”, a fost adus în fața „Comisiei pentru cercetarea activității antiamericane” și cum comisia l-a îndepărtat din funcții publice, bazîndu-se în principal pe mărturia lui... Edward Teller.

Edward Teller, martorul proceselor macarthyste, promotorul înarmării nucleare, a făcut „carieră”. Este profesor de fizică la Universitatea din California, este solicitat de numeroase posturi de radio și televiziune din Statele Unite pentru a-și spune cuvîntul în principala problemă a umanității: dezarmare sau continuarea înarmării? Și Teller nu refuză niciodată să-și spună părerea: „Trebuie continuate experiențele nucleare!”. Nu-l impresionează că opinia publică mondială, inclusiv cea americană, cere încetarea experiențelor; se face că ignoră faptul că cercurile realiste din Occident (inclusiv din S.U.A.) înțeleg tot mai clar necesitatea negocierilor pentru înlăturarea pericolului atomic. Zadarnic alți savanți de prestigiu — inclusiv americani — avertizează asupra pericolului căderilor radioactive. „Fleacuri — răspunde Teller. Nu există nici un pericol. Trebuie continuată înarmarea nucleară”. Un mare cercetător american îl acuză că n-are logică. Teller răspunde zîmbind că logica lui ține seama de interesele poporului american. I se replică: „În caz de război nuclear poporul american ar avea imens de suferit”. Teller răspunde: „N-are decît să trăiască în adăposturi subterane precum cîrțile”. Într-o zi, Teller este surprins nepregătit de informațiile care oglindesc grăitor succesele Uniunii Sovietice în cucerirea spațiului cosmic. Întrebat de ziaristi: „Ce vor găsi americanii cînd vor debarca în Lună?”, Teller răspunde: „Ruși”. A doua zi își dă seama că s-a îndepărtat de la „logica” cu care și-a obișnuit ascultătorii și cititorii. Și atunci, fără jenă, retractează: „Luna trebuie să devină colonie americană. De acolo S.U.A. vor fi în măsură să observe ce se petrece în orice loc de pe Pămînt”.

De ce Teller vorbește astfel? De ce încalcă legile logicii și ale moralei, de ce nesocotește realitățile și mai ales de ce stăruie în efortul de a demonstra indemonstrabilul, adică „necesitatea” ca lumea să continue înarmările atomice? O face oare numai pentru că, așa cum scria britanicul Raymond Fletcher în săptămînalul „Tribune”, „nu se pricepe la probleme politice”, deoarece „înțelepciunea politică e, în proporție de nouă zecimi, bun simț”?

Răspunsul — chiar dacă ziaristul englez are dreptate — nu e complet. Căci pentru a înțelege adevăratele criterii ale lui Edward Teller mai trebuie știut ceva: subcomisia Camerei Reprezentanților pentru problemele forțelor armate a stabilit oficial că Edward Teller, profesor și om de știință, primește o mie de dolari pe zi în calitate de consilier al corporațiilor din industria de armament. Doar societatea General Dynamics Corporation i-a plătit anual cîte 25.000 de dolari. În această lumină, sursele „logicii” lui Edward Teller încep să apară mai clare. Și totodată

aceste detalii explică sensul lucrării recente a lui Teller, care se numește „Moștenirea Hiroșimei”. Cartea e, cum spunea tot ziaristul englez de la „Tribune”, „un amestec straniu de știință grosolan popularizată și de opinii în cea mai mare parte lipsite de valoare și periculoase”.

În esență, Teller încearcă să explice în „Moștenirea Hiroșimei”, de ce încă din 1945 el a „sfătuit” la experimentarea „pe viu” a bombelor atomice; încearcă să justifice pîrjolul care a costat la Hiroșima și Nagasaki 300.000 de morți. Cartea expune un plan denumit „de supraviețuire” și bazat pe următoarele puncte: crearea unui sistem antiatomic care ar muta sub pămînt marile orașe americane; pregătirea unei „lovituri nucleare”; întărirea alianțelor militare; respingerea oricăror tratative; continuarea experiențelor cu arma nucleară și stocarea acesteia în cantități cît mai mari. De ce acest plan se cheamă „de supraviețuire”, n-a înțeles nimeni. Mai mult, chiar colegii lui Teller s-au îngrozit de cele scrise în această carte, pe care un recenzent a denumit-o „absolut dăunătoare”. În revista „The Saturday Evening Post” un grup de oameni de știință americani, printre care Jay Orear, Edwin Salpeter și Philip Morrison, profesori de fizică la Universitatea Cornell, Gerald Holtor, profesor de fizică, și Mathew Meselson, profesor de biologie moleculară la Universitatea Harvard, William F. Schreiber, profesor de electronică, Salvador E. Luria, profesor de microbiologie, și Bernard T. Feld, profesor de fizică la Universitatea din Massachusetts, au semnat articolul denumit: „Un răspuns lui Teller” și în care se scrie: „Noi considerăm planul doctorului Teller pentru supraviețuire nu numai o iluzie, dar și ca o încercare de risipire tragică a oricărei speranțe de viitor. Noi credem că cea mai mare parte a americanilor va vedea că acest plan este pe cît de eronat pe atît de primejdios... Lumea este gata pentru dezarmare. Mai mult decît atît, lumea nu-și poate permite să existe fără ea. Dezarmarea nu este numai posibilă, dar ea este obligatorie în propriul interes național al ambelor părți”.

În zilele care au urmat apariției acestui articol, numeroși alți oameni de știință, ca și nenumărați americani de cele mai diferite profesii au exprimat opinii asemănătoare. Dar doctorul Edward Teller, „părintele bombei cu hidrogen”, legănat de nostalgia Hiroșimei, a continuat să-și apere odrasla asasină, indiferent la faptul că argumentele sale stîrnesc oroarea și dezgustul oricărui om care stă să reflecteze.

Sustinînd pînă la absurd pozițiile celor interesați în încordare și război rece, Edward Teller, cercetătorul care a trădat cea mai înaltă învățătură etică a profesorilor lui, care a mers față de colegi pînă la josnicia delațiunii și calomniei, care încalcă cele mai elementare norme de respect pentru adevăr — dovedește pînă unde poate coborî un om de știință atunci cînd opiniile sale se alcătuiesc în directă proporție cu fondurile vărsate pe numele lui în conturi de bancă. Și tocmai de aceea doctorul Edward Teller, devenit „trubadur al războiului atomic”, cum l-a denumit un ziar, trebuie să constate că, deși cîntecul lui este răspîndit — pe bani grei — de nenumărate difuzoare ale propagandei cercurilor extremiste din S.U.A., el sună din ce în ce mai neconvingător, din ce în ce mai fals, din ce în ce mai anacronic. Iar în rîndul savanților, chiar și din lumea capitalistă, din vechiul prestigiu al celui ce fusese cîndva o speranță a științei n-a mai rămas nimic.

La o reuniune internațională, atunci cînd imensa majoritate a savanților adunați acolo condamnau cu energie pozițiile lui Teller, cineva a încercat timid să-i mai ia apărarea: „Nu uitați că doctorul Teller, prin capacitatea sa de fizician, a reușit să descopere forțe care dau omului putere de demiurg”. Și în liniștea penibilă care s-a lăsat, un francez a replicat: „Pe Teller, care și-a pus talentul exclusiv în slujba distrugerii și a morții, știința modernă poate să-l transforme și în zeu; în nici un caz, însă, el n-are dreptul de a se numi om”.

SCRISOARE
DIN ISTANBUL

DINCOLO DE CORNU DE AUR

de Yusuf HALKCI

Pe străzile Istanbulului.

Pe Istiklal Kaddesi, în piața Tak-sim, pe malurile Cornului de Aur, în cartierele Fenerbahce sau Beşiktaş, domnește ca de obicei animație. Dar peste tot în Istanbul, în tramvaie, în autobuze, pe străzi, în casele oamenilor, se face simțită o preocupare mai accentuată pentru problemele economice acute de care depinde însăși viața de fiecare zi a celor mulți. Grijiile apăsătoare parcă mai greu acum, la sfârșit de an, asupra unei mari părți a populației țării.

Este adevărat că se vorbește de o redresare a economiei Turciei, aceasta mai ales după adoptarea, în luna noiembrie a.c., a planului cincinal. Despre acest plan, ziarul „Oncü” (oficiul al Partidului Turciei Noi) scria, nu demult: „Noi am așteptat un document capabil să rezolve toate problemele vitale ale țării, dar am fost decepționați de a nu vedea un asemenea document. Citind planul filă cu filă, am rămas surprinși de faptul că el este lipsit complet de prevederi pentru găsirea de mijloace în vederea ridicării nivelului de trai al muncitorilor, funcționarilor și micilor agricultori. În concluzie, el este lipsit de sensul dreptății sociale, care este considerată ca o noțiune secundară”.

Ce-i drept, sînt și unele prevederi promițătoare în acest plan cincinal și ele au fost din plin elogiute de o parte a presei, dar oamenii se întreabă: de unde vor fi luați banii pentru investiții? Întrebarea este legitimă, deoarece Turcia este datoră pînă peste cap în urma împrumuturilor făcute în dolari și a dobânzilor pe care le are de plătit. Iar presa nu dă nici un răspuns la această întrebare și se pare că există temeri serioase că planul va rămîne pe hîrte.

Cheftuilele militare legate de obligațiile Turciei în cadrul N.A.T.O. (o armată de circa 500.000 oameni, contribuții la întreținerea bazelor de rachete și alte obiective militare) grevează serios bugetul țării și așa deficitar. Realitatea economică se răsfrînge în chip dureros asupra maselor. Este de ajuns să menționez că numărul oamenilor ale căror brațe nu găsesc de lucru se ridică la peste 2.000.000.

În fața acestor realități sumbre, oficialitățile acreditează ideea unei eventuale redresări economice a țării, insistînd ca Turcia să fie inclusă în Piața Comună. Dar în această privință sînt concludente opiniile exprimate de cunoscuta fruntașă a vieții publice din Turcia, Behidje Boran, într-un articol publicat în ziarul „Vatan”: „În

Una din demonstrațiile oamenilor muncii din Istanbul în apărarea dreptului la grevă.

cadrul Pieței Comune atît agricultura, cît și industria noastră națională vor fi distruse de concurența țărilor dominante din punct de vedere economic care fac parte din această piață. Situația industriei Turciei va fi asemănătoare cu cea a industriilor din țările coloniale. Capitalul străin va jefui resursele țării și va scoate din țară cea mai mare parte a producției sub formă de beneficii și procente”.

Evident, cei care vor avea de suferit din plin de pe urma acestei noi subordonări economice a Turciei vor fi tot masele truditoare.

În ansamblu, situația economică deosebit de grea are o influență nefastă în primul rînd asupra situației tinere-

tului. Lipsa acută de localuri de învățămînt — de pildă — se face tot mai simțită. Tinerii din Turcia sînt dornici de cultură. Sub lozincă „Vrem să învățăm!” au demonstrat deunăzi la Izmir și Diarbekir tinerii care nu-și pot continua studiile. Viitorul nu le promite însă nimic bun. Instituțiile de învățămînt din Turcia, declară înseși oficialitățile, au nevoie încă de numeroase săli de clasă și de circa 10.000 de profesori. O știre publicată în „Oncü” arată că din cauza lipsei de școli două milioane de copii din mediul rural nu au posibilitatea de a învăța.

Profesorul Hatiboglu, ministrul Educației Naționale, într-un discurs la

radio a promis că „În 1972 nu vor mai fi copii care nu vor mai avea școli”. Cam mult de așteptat! Mai ales că, după unele recunoașteri oficiale, în prezent 60% din populația Turciei este analfabetă. Unii apreciază acest procentaj ca fiind de 77%. Oricum, situația este deprimantă. În vremea noastră, cînd în lume se realizează atitea progrese în domeniile științei și culturii, rămînerea în urmă a Turciei provoacă justificate îngrijorări.

La noi în Turcia oamenii privesc cu admirație și se bucură de succesele civilizației epocii în care trăiesc. Iată-l bunăoară pe tînărul Fikret dintr-un liceu din Istanbul, care a citit colegilor o scrisoare în care tatăl său, Rıza Külihegibil, își exprima admirația față de succesele obținute de țara vecină, Uniunea Sovietică, în cucerirea Cosmospulii. Bucuria le-a fost însă trecătoare. Tribunalul din Istanbul l-a condamnat pe funcționarul Rıza Külihegibil la 3 ani închisoare, iar pe fiul acestuia, Fikret, la 8 luni închisoare, sub acuzația de... „răspîndire a propagandei comuniste”.

Și mai rău se prezintă stările de lucruri în satele Turciei. Nu demult, un tînăr scriitor, Talip Apaidin, a făcut cunoscute în revista „Varlık” preocupările și speranțele țăranilor turci.

„Ce se va întîmpla cu satul? Țăranului îi lipsește totul. Nu i se dă pămînt, nu i se acordă nici îngrijire medicală... Toți cei care învață în țara noastră sînt copii ai oamenilor bogați. Cine o să se gîndească la suferințele tale, țăranule?”

Sînt cuvintele țăranului Ahmed, din așezarea İldizeli.

Gîndurile lui Ahmed sînt firești, de vreme ce țăranul turc cunoaște încă truda cu plugul de lemn, de vreme ce tractoarele importate în ultimii ani aduc profituri doar proprietarilor funciari și țăranilor bogați.

„Ahmed a vorbit cu mult năduf. Oare reflecțiile sale nu predispun la meditare?” — iată o întrebare pe care o pune în final autorul articolului din „Varlık” și care așteaptă răspuns din partea oficialităților.

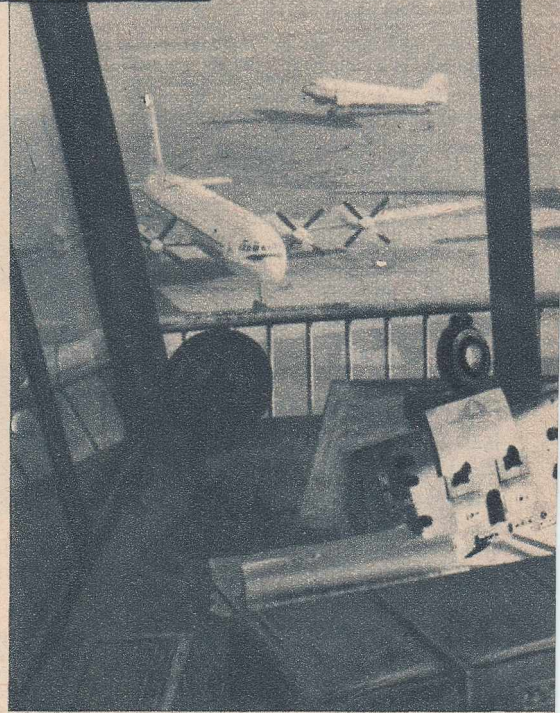
Preocupările, speranțele poporului turc pentru condiții normale de viață sînt legate de întărirea păcii, de stărnirea unor relații tot mai strînse de colaborare și încredere reciprocă între popoare. De aceea, mulți au înregistrat cu satisfacție în ultima vreme prezența în Turcia a unor reprezentanți din România; întrevederile pe care delegația comercială a R.P. Romîne le-a avut la Ankara cu personalități din conducerea Camerei de Comerț și Industrie, precum și cu oameni de afaceri din capitala Turciei; turneul baritonului Nicolae Herlea, a cărui artă interpretativă a uimit pe iubitorii de muzică; competițiile la care au luat parte sportivii romîni etc. Nu demult, „Journal d'Orient”, „Hür Vatan” și alte ziare au menționat turneul sopranei Ferhan Ouat în România.

Iată aspecte îmbucurătoare care se pot amplifica în viitor. Ele corespund năzuințelor popoarelor din zona balcanică, intereselor generale ale păcii în lume.

LA ÎNĂLȚIME!

Megafonul transmite: „Atențiune! Pasagerii pentru cursa București-Viena-Zürich-Paris sînt invitați la avion!” Chemarea se repetă în cîteva limbi, iar peste 15-20 de minute un avion purtînd emblema TAROM, tricolorul nostru și literele indicative YR — care în limbaj aviatic internațional înseamnă *România* — se desprinde de pistă. Își preia culoarul aerian afectat zborului — adevărată șosea aeriană balizată de radio-faruri care bat automat semnale Morse — și pe-aici ție drumul! Și cînd încă nu s-au împlinit patru ore de zbor, pasagerul coboară la Paris.

Zbor terestru

TAROM. Cinci litere din alfabet. Cinci litere însă la înălțime. De ce? Să încercăm să vedem.

TA = Transporturi aeriene. Bun! Noi am mai avut transporturi aeriene și înainte. Dovada: în Arhivele Statului vom găsi oricînd hîrtii cu antetul LARES-ului — această societate răposată o dată cu vechiul regim. LA = Linii aeriene. Care erau mă rog aceste linii? Cîteva — foarte puține — interne și linia București-Paris (cu escalele de rigoare), pentru că domnii de pe atunci nu cunoșteau alt drum; le era mai aproape Parisul decît Ploieștiul sau Iașul sau Clujul. Să apelăm însă și la cifre. De pildă, în 1938 au fost transportați 12.000 pasageri și 0 (zero) tone marfă. Cam anemic, nu? În 1962 însă, TAROM-ul a transportat 200.000 pasageri și peste 4.000 tone marfă. Așadar, acum avem de-a face cu transporturi aeriene și nu ca atunci, cu transporturi cam în aer. Mai mult decît atît, să nu uităm că flotila TAROM-ului nu numai că e mult mai mare, dar este inzestrată cu aparate ultramoderne, printre care se numără și turbopropulsoarele IL-18. Dar liniile aeriene de astăzi? Cursele regulate ale TAROM-ului duc la Moscova, Kiev, Budapesta, Praga, Sofia, Berlin, Belgrad, Atena, Viena, Zürich, Frankfurt, Copenhaga, Bruxelles, Paris, oferind la aceste escale și legături aeriene cu întreaga lume. Dar liniile interne? Cluj, Timișoara, Arad, Satu-Mare, Baia-Mare, Iași, Bacău, Constanța, Tulcea... Sau cînd au aterizat pe vremea LARES-ului, la Băneasa, avioane aparținînd unui număr de 7 companii străine de transport aerian?

„Ion Marin Ana, drum bun, la revedere!”

Așadar, chiar și numai din acest punct de vedere, cele cinci litere își justifică atributul „la înălțime”. Ar mai fi însă câteva argumente. Să vedem *cum* se zboară și să vedem *cu cine* se zboară.

— Tovarășe Constantin Grivei, pilot-șef al TAROM-ului, *cum* se zboară?

— Deși pare paradoxal, mai întâi se zboară cu picioarele pe pământ.

— Folosind această vorbă din bătrâni vă referiți probabil la seriozitatea zborurilor, la siguranța lor.

— Da, dar nu numai la atât. Mă refer la un anume zbor terestru, premergător celui aerian, și apoi la un zbor aerian și terestru simultan.

— Nu înțeleg.

— Veți înțelege.

— Și-am înțeles.

Pasagerul mai are câteva ore bune de somn pînă la zbor. În timp ce el visează încă, pe aeroport începe a fi pregătit zborul lui. Comandantul aeronavei (un IL-18 sau IL-14, dacă-i vorba de curse internaționale, un IL-14 sau LI-2, dacă-i vorba de curse interne), secundul și navigatorul sînt de mult în sala de navigație. Aici se definitivează itinerariul aerian, stabilit cu o zi înainte prin planul de zbor. În același timp, radiooperatorul și mecanicul de bord preiau nava, verifică și încearcă motoarele, instalația electrică, aparatajul radio, solicită necesarul de carburanți și lubrifianți. În acest timp, la restaurant, stewardesele urmăresc pregătirea gustărilor pentru bord. Tot ele asigură aprovizionarea navei cu țigarete, ziare, reviste. Ele pot fi numite responsabilele atmosferei plăcute și comodității din timpul zborului, garantate de prospect.

Așadar, totul este gata. Între timp pasagerii au sosit, formalitățile de plecare sînt îndeplinite, s-au și urcat în avion. Deci, drum bun și la revedere! Și totuși, nu e așa.

Turnul

Să luăm unul dintre echipajele care zboară pe turbopropulsoarele IL-18: Aurel Cristian, comandant, cu 2.725.000 km parcurși, Vasile Bizgu, secund, cu 1.500.000 km, Constantin Rotaru, radiooperator, cu 2.800.000 km, Marin Manea, mecanic, cu 3.000.000 km, Vasile Pătulea, navigator, cu 1.000.000 km, și Elisabeta Crișmaru, stewardesă. Echipajul

a urcat în avion. În cabină însă nu intră decît mecanicul și radiooperatorul. Între ei are loc un schimb de cuvinte:

Mecanicul: Liber 1?

Radiooperatorul: Liber 1!

Asta înseamnă că i-a făcut toate legăturile de curent pentru a porni primul motor. Abia după ce se pornesc toate cele patru motoare intră restul echipajului în cabină. După ce-și ia fiecare locul, radiooperatorul recapitulează sub formă de întrebări 28 de manevre de bord, făcînd astfel o reverificare a tuturor condițiilor necesare efectuării unei bune decolări și asigurării zborului, manevre urmărite de comandant. Apoi se adresează turnului de control prin telefonie: „Băneasa-Băneasa. Sînt Ion Marin Ana (fiecare avion, după cum ați văzut, are o serie de inițiale: YR ca indicativ al țării, și IMA — în cazul de față — ca indicativ al avionului respectiv — n.n.), *permiteți rulara la start*”.

Obținînd permisiunea, avionul este pus pe direcția de decolare, mecanicul încearcă iar motoarele, radiooperatorul recapitulează cele mai importante manevre și cere turnului permisiunea de a decola. „Ion Marin Ana, *permitem decolarea dacă totul este normal la bord*”.

Și cum toate comenzile răspund, se decolează. La o viteză de 260 km pe oră și la înălțimea de 5 m comandantul ordonă mecanicului să ridice trenul, adică roțile. O apăsare pe buton, și trenul se escamotează. Este clipa propriu-zisă a decolării. Turnul comunică: „Ion Marin Ana, *ați decolat la ora X. Mergeți spre Papaieco* (așa se numește în codul internațional stația de la Strejnic, situată la capătul zonei aeriene Băneasa — n.n.), *urcați pînă la eşalonul stabilit — 7.000 m — și anunțați*”. La Strejnic, radiooperatorul confirmă și cere aprobarea pentru trecerea pe altă frecvență, adică de la telefonie la telegrafie. Turnul răspunde:

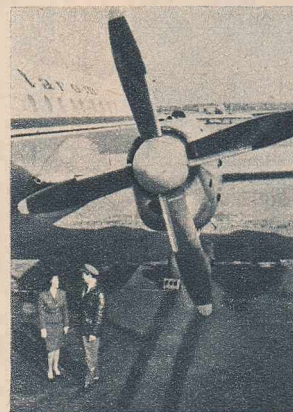
— Ion Marin Ana, Băneasa confirmă, liber frecvența cutare. Drum bun și la revedere!

V-a plăcut și dumneavoastră, desigur, turnul acela al aerogării internaționale Băneasa, care arată în configurația modernă cupole în formă de elice ca un cozoroc. N-ați știut însă că din clipa în care v-ați suit în avion și pînă la Papaieco, turnul zboară alături de dumneavoastră.

COPERTA NOASTRĂ:

Din punctul de vedere al specialistului în problemele aeronauticii scena fotografiată nu reprezintă mare lucru: o discuție amicală între radiooperatorul Constantin Rotaru și stewardesa Elisabeta Crișmaru. Și, totuși, veți găsi în coperta noastră o anume semnificație, dacă ne veți îngădui o foarte scurtă poveste, care va răspunde și întrebării: *cu cine se zboară?*

Acum 18 ani, unul dintre cei 7 copii ai țaranului sărac băneșean Vasile Rotaru muncea ca argat pe moșia boierului Mocioni, în schimbul unor țoale zdrențuite și al unui boț de mămăligă pentru mîncare. Muncea pămîntul și, cînd ridica fruntea ca să-și șteargă sudoarea, vedea uneori pe cer păsări mari cu motoare. Sortit pămîntului altuia și absorbit de amarul lui, nici nu le lua în seamă. Au urmat uriașele transformări revoluționare ce s-au succedat din 1944 pînă astăzi. Fostului argat i s-au creat posibilități să învețe. Și tînrul de atunci a devenit Costică Rotaru de astăzi. Îți vorbește cu dezinvoltură despre milioanele lui de kilometri de zbor sau despre țările pe care le-a vizitat: vreo 27 de țări din Europa și Asia. Cînd intră în contact cu aeroporturile internaționale spre care zboară, Costică Rotaru vorbește cu conștiență și cu încredere în limba lor: franceză, engleză sau germană.

Începînd din această clipă și pînă la capătul liniei, radiooperatorul ține legătura cu Băneasa prin radiotelegrafie. În același timp, tot prin radiotelegrafie, intră în contact cu stațiile aerodromurilor spre care se îndreaptă sau pe care le survolează.

Iar zbor terestru

Ion Marin Ana a plecat. Străbate oceanul de aer și nori. Pe Băneasa însă, ca și pe celelalte aeroporturi din țară, viața clocotește. Față de activitatea generală a aeroportului, ea a început foarte de dimineață. Brigăzile de întreținere tehnică deschid primele uși ale hangarelor, scot avioanele cerute de planurile de zbor ale zilei și, pînă să vină mecanicul și radiotelegrafistul de bord, le pregătesc pentru zbor. Brigăzile acestea sînt albinele care, în timp ce viitorul pasager doarme încă, roiesc pe aeroport și pregătesc zborul. Avioanele venite din cursă sînt luate și ele „la întrebări”. De altfel, acesta este un control post-cursă. În afara lui, la noi se mai fac controale periodice la 25, 50, 100 și 200 ore de zbor. Și toate acestea sînt efectuate cu aceeași pasiune și precizie care se cer echipajului în timpul zborului. Iată de ce toți cei care sînt angrenați la TAROM în pregătirea sau urmărirea unui zbor se consideră și ei în plin zbor, alături de echipaj și pasageri.

Bazil DUNĂREANU
Fotografiile autorului

„ pictorii din delta

Aurica Zburlea: Portretul unui bătrîn pescar.

Maxim Gherasim (dulgher): „În Deltă“ (gravură în linoleum).

Ichim Timofei: „Lenuța“.

Ichim Timofei nu-i numai constructor de nave, ci și un talentat portretist.

Marinică, admiratorul din Babadag al lui Michel-Angelo.

O pictoriță cu talent: Aurica Zburlea, salariată a fabricii de conserve.

Pe grindul Letea,
în inima Deltei.

Am aflat la Tulcea povestea interesantă a unui tânăr pictor născut și crescut pe malurile Dunării. Încă în urmă cu câțiva ani eroul întâmplării păzea turma unei gospodării colective din Delta. Primii care au remarcat talentul copilului au fost doi pictori bucureșteni — pe atunci ei înșiși studenți — veniți aici în căutarea peisajului danubian.

— Cine te-a învățat, țică, să pictezi pelicani?

— Nimeni... singur!

Din acea zi țică n-a mai învățat singur să picteze: el a primit sprijinul permanent al studenților. De la balta Dunării — prima sa „școală“ de pictură — băiețușul a trecut (dând cu succes toate examenele) la Școala medie de artă plastică din București. Iar acum, în toamnă, la examenul de admitere în Institutul de arte plastice „N. Grigorescu“, fostul ciobănaș a reușit printre primii zece din cei aproape două sute

de candidați. Numele studentului este Ștefan Știrbu...

★

Tot în toamna aceasta și tot la porțile Deltei, un localnic amoretat de artă ne-a prezentat un alt talent în dezvoltare, un băiețuș care călătorește zilnic 80 de kilometri, numai pentru o întâlnire de câteva ore cu... muzele. Întâlnirea are loc în atelierul cercului de pictură din Tulcea. Băiatul vine cu trenul de la Babadag la începutul fiecărei după-amiezi și se înapoiază cu trenul la Babadag în fiecare seară. În buzunarul de sus al vestonului de școlar, poartă — ca voiajorii — un abonament de cale ferată, iar în servieta de sub braț ustensilele de pictor și blocul de desen. Pe acest bloc am zărit una din realizările sale preferate și apreciate de maestrul său — un desen în cărbune reprezentând capul lui „Moise“, nemuritoarea

sculptură a lui Michel-Angelo. Băiețușul a învățat astfel să deseneze și bărbi, având ca model pe cea a profetului, deși e posibil să nu fi aflat până acum că în barba lui „Moise“ se pot distinge două chipuri: al sculptorului însuși și al papei Iuliu al II-lea. Admiratorul din Babadag al lui Michel-Angelo n-are decât 13 ani și-l cheamă Marinică...

★

...Mișa, mezinul unui pescar din Tulcea, a constituit timp de luni de zile „un caz“ pentru familia sa: nu se putea afla unde și petrece timpul după întoarcerea de la școală și după pregătirea lecțiilor. „Misterul“ a fost lămurit întâmplător, Mișa fiind descoperit în fața unui șevalet de două ori mai mare decât el, pictând după model, alături de alți colegi de la cercul de pictură, portretul unei bătrâne din Delta. Lucrarea intitulată „Vrăjitoarea“ a fost considerată bună și păstrată pentru prima expoziție locală. Autorul tabloului n-are mai mult de 10 ani și câteva luni...

★

Credeți oare că oamenii de la porțile Deltei, amorezați de artă, s-au mulțumit numai cu un cerc de desen, de pictură și de compoziție, cum este cel al Casei raionale de cultură din Tulcea? Fără îndoială că nu. De aceea, începând de acum câțiva ani, pe lângă o școală de 7 ani a luat ființă o secție de artă plastică. Și școala pare azi mică: în toamna aceasta, la deschiderea cursurilor, numărul copiilor doritori de a învăța pictura și sculptura care s-au prezentat la examenul de admitere a fost de trei ori mai mare decât numărul locurilor prevăzute...

De unde această pasiune? Ea își are originea în dragostea pentru frumos a poporului nostru, pe care regimul de democrație populară a stimulat-o și a sprijinit-o prin școlile, expozițiile, prezența permanentă în mijlocul oamenilor muncii — inclusiv al celor din Delta — a numeroși artiști plastici consacrați, prin toate măsurile care laolaltă se numesc revoluția culturală.

★

În fiecare an se deschid la Tulcea câteva expoziții de pictură. Expun nu numai artiști consacrați, pictori tulceni veterani ca Pavlov și Cardaș, ci și zeci de artiști amatori tineri și virștici, începând cu cei de la cercul de pictură și terminând cu copiii de la școala de artă plastică. Acei tulceni care nu știu să picteze, dar care iubesc arta, vizitează aceste expoziții și cumpără tablouri. La Tulcea se cumpără pictură și atunci când nu s-expozițiile deschise și se vînd nu numai tablourile lui Cardaș și Pavlov, ci și ale dulgherului Maxim Gherasim (în orele sale libere, pictor și meșter specializat în linogravură), ale lui Ichim Timofei, constructor de nave și portretist, ale Auricăi Zburlea, lucrătoare la fabrica de conserve, sau ale muncitorului Ion Tănase. Toate aceste talente au fost descoperite și îndrumate în decursul ultimilor cinci-șase ani în cadrul unui cerc de pictură creat de Casa de cultură raională. Un cerc care va fi și de acum înainte o școală populară de artă cu ușile larg deschise pentru cei care au talent și doresc să-l cultive.

F. URSEANU

MUZICA

MUZICA DE CAMERĂ

de George BĂLAN

Iată un gen pentru care mai trebuie încă pledat. Și nu numai în fața celor insensibili la „muzica grea“, dar chiar și a multor melomani.

Atracția spre muzică (ne referim bineînțeles la cea din afara sferei distractive) începe a se manifesta prin frecventarea mai mult sau mai puțin asiduă a spectacolelor de operă; amatori de operă alcătuiesc grosul iubitorilor de muzică. O bună parte a acestora izbutesc treptat să-și lărgească interesul muzical, anexându-i atracția spre muzica simfonică; fără a se putea compara cu publicul spectacolelor de operă, publicul concertelor simfonice este în continuare largire. Considerabil mai restrâns este numărul celor doritori să asculte muzica de cameră: spre acest gen doar o mică parte se simte imboldită.

Execuția unui cvartet sau a unui octet, a unor liederuri sau a unei sonate pentru vioară și pian este, ce-i drept, lipsită de fastul strălucirii al spectacolului de operă, de monumentalitatea și opulența sonoră a concertului simfonic — tot atâtea mijloace menite a ademini pe ascultători spre frumusețile muzicii. Concertele de cameră nu ispitesc prin nici un fel de efecte spectaculoase, aparența lor este foarte modestă și de aceea, probabil, n-au izbutit să stimuleze curiozitatea marelui public. De ce să nu recunoaștem? În artă, ca și în viață, ne simțim mai degrabă atrași de formele sumptuoase ori strălucitoare decât de cele sobre și simple. Inclinații uneori să confundăm aparența cu esența, vedem în modestia formei expresia unui conținut neinteresant. Capodoperele muzicii de cameră reprezintă o infirmare a acestei prejudecăți. Simplitatea și caracterul sumar al mijloacelor de realizare se asociază aici cu supremul rafinament al expresiei, cu maxima subtilitate și profunzime a trăirilor sufletești redată. Este, indiscutabil, lipsit de temelie să încercăm a ierarhiza genurile muzicale, dar la fel de indiscutabil este că marii compozitori au văzut în muzica de cameră, și mai ales în cvartet, cel mai înalt examen al măiestriei lor. Prin mijlocirea a numai câtorva instrumente, ei își propuneau să exprime o infinitate de sentimente și idei. Un cvartet de Șostakovici nu numai că aduce problematica celor mai complexe simfonii ale acelui compozitor, dar o și îmbogățește cu nuanțe inaccesibile colosului orchestral.

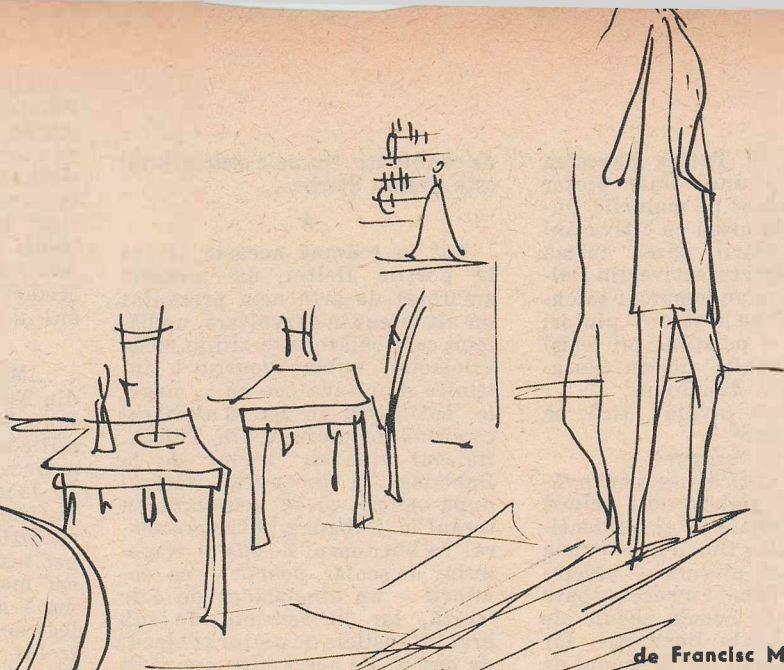
Mai există o prejudecată care se interpune între masele largi ale publicului și muzica de cameră: ideea că genurile ei ar fi mai ermetice, mai dificil de înțeles. Prejudecata aceasta își trage obârșia și se alimentează din împrejurarea că majoritatea covârșitoare a ascultătorilor își formează gustul muzical la școala spectacolelor de operă și concertelor simfonice. Nimic rău în faptul că numeroși melomani frecventează asemenea manifestări muzicale, dar frecventarea exclusivă a operelor sau a concertului simfonic educă unilateral sensibilitatea muzicală a ascultătorului. Acesta este împiedicat să-și formeze deprinderea de a înțelege și prețui nobila frumusețe a expresiei lapidare, esențializate, lipsite de orice fel de zorzoane și artificii. Neobisnuiți cu o astfel de expresie, ea ne apare, la un prim contact, greu de asimilat, deși, prin simplitatea ei, ar trebui să fie în cel mai înalt grad accesibilă.

Este de neconceput dezvoltarea normală a gustului unui meloman fără apariția și cultivarea interesului pentru frumusețile muzicii de cameră. Integrând-o simpatțiilor noastre muzicale, căpătăm posibilitatea de a ne șlefui și rafina gustul artistic, căci învățăm să prețuim în muzică nu numai forța și amploarea, dar în același timp subtilitatea, nuanța, interiorizarea. Contactul susținut cu muzica de cameră ne lărgește orizontul spiritual: ne introduce în lumea sentimentelor intime și a reflecțiilor filozofice, în a căror exprimare acest gen excelează.

Iubite meloman! Nu te îndepărta cu indiferență de afișul pe care ai văzut anunțat un concert de cvartete sau un recital de sonate. Învinge-ți rezerva lăuntrică, tributară de cele mai multe ori prejudecăților, și încearcă să cucești și această fortăreață. Amintește-ți că poate altădată a trebuit să dovedești aceeași tenacitate când te-ai aflat în fața muzicii de operă sau a celei simfonice: și acestea au fost fortărețe pe care, cu răbdare și perseverență, ai izbutit să le cucerești. Obişnuindu-te cu sonoritățile muzicii de cameră, pe care astăzi încă o ocolești, vei descoperi și în ea un minunat prieten, poate chiar pe cel mai prețios.

client bun

de Francisc MUNTEANU
Ilustrație de Tia PELTZ

Fuchs Adolf, cel mai bun croitor din cartier, a dat faliment. Nu de pe o zi pe alta, cum dau faliment spectaculos marile bănci din centrul orașului, ci încet, pe neobservate, ca măcinat de oftică. Falimentul lui Fuchs nu avea nimic senzațional: cei din strada Semaforului știau că lui Fuchs îi merge din ce în ce mai rău, dar nu-l puteau ajuta cu nimic. Oamenii își călcau singuri hainele, își scoteau singuri petele de grăsime de pe costume, nu aveau bani de aruncat pentru așa ceva.

Deznădăjduit, Fuchs își concedie calfele, ucenicii și rămase singur în atelier. Stătea toată ziua lângă vitrină, în spatele mașinii Singer, și aștepta clienții. Clienții însă nu veneau, deși Fuchs era socotit ca un croitor bun: învățase meseria la Viena, în Prater, patru ani, intern la un confecționist cunoscut în toată monarhia. La examenul de calfă a tighelit în 14 minute un rever lat ostășesc, a călcat în 8 minute un costum din postav gros și pentru aceste realizări în cartea lui de muncă, la rubrica „calificare” i s-a caligrafiat „meritoriu”. Examenul de meșter l-a luat fără examen, după o prealabilă verificare a cunoștințelor sale în domeniul limbii române.

Ca meseriaș era cunoscut în tot orașul, dar mai ales în cartier. Nasturii cusuți de el nu se rupeau decât o dată cu stofa, iar dunga ce o imprima el pantalonilor aducea cu tășul unui cuțit de bucătărie.

În strada Semaforului, domnul Fuchs n-a avut niciodată ocazia să demonstreze pe o stofă cu adevărat englezească cunoștințele sale câștigate la Viena. Oamenii de aici își confecționau costumele din taig și doc, iar paltoanele din pături. Cu toate astea domnul Fuchs era conștiincios: oferea clienților jurnalele de modă și nu pricepea de ce aceștia lăsau la latitudinea lui alegerea modelului.

— Un costum, domnule Fuchs.

Fuchs pipăia taigul, închidea visător ochii, își închipuia costumul gata.

— La două rînduri sau...?

— Oricum, domnule Fuchs. Să fie durabil.

— Durabil e și la două rînduri, și la un rînd cu trei nasturi.

— Cum vreți dumneavoastră... Și nasturi cît mai puțini... să nu coste mult.

Falimentul total a început la mijlocul lui septembrie, în plină desfășurare a campionatelor de table. Somerii, cîțiva bătrîni și doi paznici de noapte organizau în fiecare săptămînă în atelierul lui Fuchs „campionatele mondiale” de table. Le spuneau „mondiale” pentru că unul dintre paznicii de noapte se întorsese de curînd din America, unde nu reușise să se căpătuiască.

Fuchs n-a putut să plătească impozitele și ca urmare fiscul i-a sechestrat una din mașinile de cusut. Proprietarul i-a sechestrat cea de-a doua mașină și l-a evacuat din atelier. Nimeni nu s-a mirat cînd a doua zi la croitoria lui Fuchs rulourile au rămas netrase. Peste drum, la un negustor de mărunțișuri, vitrina era pavozată cu o singură inscripție **ÎN LICHIDARE**, iar alături, în fundătura cu numele pompos „Romînia Mare”, un tapițer își vinduse atelierul ca să poată emigra.

În timpul iernii Fuchs a decăzut și mai mult: a vîndut mesele de croit și fiarele de călcat. Numai de teancul de jurnale de modă n-a vrut să se despartă. Jurnalele de modă îi aduceau aminte că e croitor, îi nutreau speranța că odată și odată deasupra atelierului se va reinălța firma de tinichea care să vestească celor din strada Semaforului că acolo se află croitoria lui Fuchs, civilă și militară.

Pe la începutul lui februarie proprietarul casei a închiriat fosta croitorie unui circiumar. Fuchs a primit lovitura de grație cu resemnare. Stătea în fața atelierului, privea cum își instalează circiumarul teșchelele și suporturile pentru butoaie. Fuchs, care pînă atunci nu călcase pragul unei circiumi, începuse să frecventeze localul. Nu de dragul vinului, de dragul amintirilor. Se așeza lângă masa din apropierea vitrinei, acolo unde avusese pe vremuri mașinile de cusut, cerea un sprîț și tresărea la fiecare trîntire a ușii: avea senzația că îl căutau clienții.

★

Deși erau vreo patruzeci de ani diferență între mine și domnul Fuchs, eram în relații de bună prietenie. Cînd îi făceam unele servicii, îi cumpăram țigări sau îi aduceam apă de la colțul străzii,

mă chema în odaia lui și drept recunoștință mă lăsa să răsfoiesc jurnalele de modă. Îmi plăceau pozele colorate și în special bărbații îmbrăcați bine. În mintea mea, oamenii frumoși, eleganți, reprezentau o altă lume, frumoasă, colorată pastel.

Domnul Fuchs mă aprecia pentru că-i admiram jurnalele de modă. Îmi dădea uneori explicații tehnice: „vezi, ăsta e un costum Wales, se poartă numai cu jiletcă ecosez, ăsta e un costum de după-amiază, cu croială lejeră, Lench, dar așa ceva nu se poartă în strada Semaforului. Aici într-o zi o să murim de foame“. Eu îi răspundeam că așa ceva nu se poate întâmpla, că am văzut că are în cămară un borcan mare cu pecmez de prune. El înțelegea aluzia, se ducea în cămară și-mi aducea, într-o lingură de supă, pecmez uscat făcut încă de nevastă-sa care murise în urmă cu ani.

Cînd o ducea prost mă trimitea să-i vînd la kilogram jurnalele de modă băcanului. Cu banii primiți intra repede în căruciuma din fostul lui atelier și-și omora timpul.

Circiumarul, probabil din milă, stătea de vorbă cu el: îl aprecia că nu era bețiv și era îmbrăcat corect. Îi comandase chiar un costum pe care Fuchs îl executase cum nu se putea mai bine. Poate și pentru aceste considerente, îi oferi conducerea chioșcului din parcul de lângă Bega, unde circiumarul își deschisese o bodegă. După multe frământări domnul Fuchs primi propunerea și în prețiuă preluării bodegii mă chemă la el acasă.

— Mă Frantz, așa-i că tu nu furi?

— Nu fur, domnule Fuchs.

— O să conduc bodega în parcul Begăi. Am nevoie de un ajutor. Zici că nu furi?

— Nu fur, domnule Fuchs.

— Atunci am să vorbesc cu tatăl tău, să te lase să vii la mine.

— O să mă lase tata.

Domnul Fuchs își schimbase meseria, dar bodega din parcul Begăi mergea prost. Ori nu se copsese sezonul, ori era vinzător prost. Rar cînd nimerea cîte ceva să ceară o limonadă ori cîte o sticlă de bere. Fuchs, ceremonios, îi așternea fața de masă albă, îl întreba de sănătate, unde își confecționează costumele, și încasa patru lei. Avea zece la sută din încasări, asta însemna 40 de bani. Lucram de două săptămîni cu el, spălam paharele, greblam pietrișul de sub mese și aduceam gheață de la fabrică.

Nu aveam decît un singur client bun: un domn înalt, îmbrăcat foarte elegant, cu fața pudrată și cu niște sprîncene negre unite deasupra nasului. Acesta apărea în fiecare zi, cerea o sticlă de bere, nu cerea restul la monedă de cinci lei și uneori mă mîngîia pe cap. Domnul Fuchs cînd îl vedea de departe pregătea o masă, un scaun pe care îl curăța cu șorțul. Clientul era și el mulțumit: cerea foc de la domnul Fuchs și uneori îl întreba dacă n-are o gustărică. Domnul Fuchs ridica neputincios din umeri: nu avea. Clientul cel bun venea în fiecare zi: se așeza la masă, cerea o sticlă de bere și întreba de gustare.

— Măslina, brînză, ridichi... Nu ești circiumar bun, domnule Fuchs... De aia îți merge prost.

Domnul Fuchs își dădea seama că era circiumar prost, dar n-avea încotro: bodega era aprovizionată numai cu băuturi.

Într-o zi hotărî să nu mai fie circiumar prost. Cînd îl văzu apropiindu-se pe clientul cel bun, mă trimise la băcănia apropiată să-i cumpăr brînză și o sută de grame de măslina.

— Îi facem o surpriză, Frantz... Hai, grăbește-te...

Am fugit într-un suflet și m-am întors repede. Domnul Fuchs pregăti brînză pe o farfurie și-l întreabă pe clientul cel bun:

— Doriți o gustărică, domnule?

— Desigur că da.

Acesta, ca niciodată, comandase două sticle de bere. Domnul Fuchs îl servi cu toate dichisurile. Își legase în față un șorț alb ca un veritabil circiumar.

Stăteam lângă el și-l priveam: îi radia fața, era convins că descoperise secretul noii meserii.

— Vezi, Frantz, și meseria asta are tainele ei. Trebuie să pătrunzi în sufletul clienților, trebuie să descoperi toate dorințele lor.

Clientul cel bun ronțai o măslină, scupă simburile pe pietriș și se întoarse spre Fuchs:

— Proaspete?

Fuchs clătină din cap în semn că da. Fața îi radia, se lăsase în el o pace ciudată, odihnitoare, bună. Ochii-i apoși primiseră culoarea cerului.

Clientul cel bun își șterse gura cu o batistă mare, călcată, apoi își scoase portofelul.

— Dumneata conduci bodega?

— Eu — răspunse Fuchs. Se aștepta la cuvinte de laudă. Își lăsă privirile în pămînt.

— Îmi pare bine. Se prezentă: mă numesc Tomescu, sînt inspector la administrația financiară. Sper că aveți actele, autorizațiile în regulă.

— Da — se aplecă Fuchs, emoționat de cinstea pe care i-o arătase domnul Tomescu, clientul cel bun.

— Pot să le văd și eu?

Fuchs alergă în bodegă și se întoarse cu autorizația prinsă într-o ramă din lemn ars.

— Poftim.

Clientul cel bun cercetă autorizația, probabil totul era în regulă; începu să zîmbească.

— Autorizația e numai pentru băuturi spirtoase, nu și pentru alimente. Cu ce drept servești dumneata gustări?

Fuchs holbă ochii; nu pricepea despre ce era vorba.

Clientul cel bun scoase din servietă un teanc de procese verbale tip și-și deșurubă stiloul.

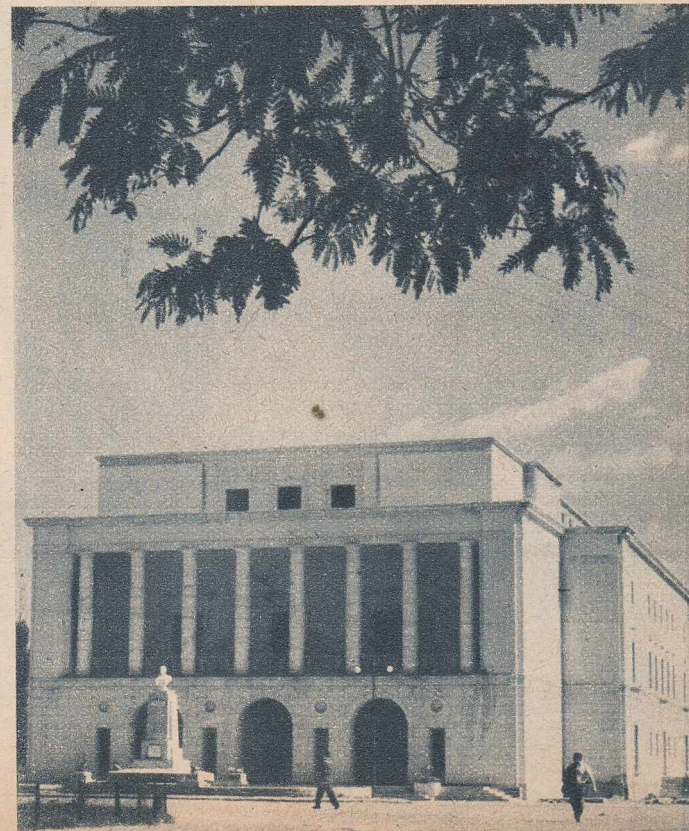
N-am auzit ce a discutat cu Fuchs; știu numai că n-a mai întocmit procesul-verbal: s-a mulțumit cu un mic șperț de 200 de lei.

Clădirea Teatrului de Stat din Galați.

O nouă geografie teatrală

Botoșănenilor li s-a pus la dispoziție acest frumos teatru...

Serile multora din orașele noastre cunosc o oră de așteptări și murmur colectiv, când mii și mii de oameni atrași spre sălile de teatru se încredințează talentului și fanteziei creatorilor de spectacole.

Este ora când se aprind luminile rampei.

La această oră — aproximațiile nu depășesc 30 de minute — se aprind luminile în patruzeci și două de teatre dramatice, la București, Cluj, Iași, Craiova, Turda, Bacău, Constanța, Birlad și în atâtea alte orașe cu o strălucire nouă în economia și cultura țării. În același timp își desfășoară activitatea cele 16 colective de teatre muzicale, formații de balet și teatre de păpuși.

Peste o mie cinci sute de actori, cîți numără azi teatrul nostru, duc o luptă continuă în sălile de repetiție, acasă, pe stradă, în somn, cu necunoscutul rolurilor ce le au de interpretat, pînă cînd acestea cedează analizei și înțelegerii lor, iar ei le dau viață pe scenă. Aproape o sută de regizori, tineri și vîrstnici, stau de veghe la puritatea conținutului de idei al pieselor intrate în repetiție, adăugînd cărămidă de cărămidă la concepția spectacolelor ce le-au fost încredințate. Șaptezeci și mai bine de pictori scenografi, colaborînd cu regizorii, „ridică pe verticală”, cum se spune uneori, viziunea plastică a spectacolelor.

Enumerarea activului de creatori care dau astăzi prestigiu și strălucire teatrului românesc ar putea continua încă, dacă ar fi să amintim de atîția anonimi făuritori ai spectacolelor, cum

sînt electricienii, tîmplarii, peruchierii, mașiniștii.

Să ne închipuim un mare panou cuprinzînd conturul geografic al țării noastre, înlăuntrul căruia au fost marcate cu becuri aprinse, potrivit așezării lor, clădirile noilor teatre. Tabloul este edificator: luminile se distribuie pe toată suprafața geografică, una aproape de alta; iar dacă pe această hartă va fi desenată rețeaua drumurilor și căilor ferate, acestea vor putea sugera în mare itinerariile de turnee și deplasări efectuate de teatrele din Capitală și regiuni.

Să adăugăm, la legenda hărții, două cifre valabile pentru anul 1961: 13.641 spectacole și 5.050.880 spectatori. Este bilanțul unei mișcări teatrale în plină înflorire, o expresie a caracterului popular al teatrului nostru, factor însemnat în educarea socialistă a oamenilor muncii, în ridicarea pe o treaptă înaltă a conștiinței și gustului lor pentru frumos.

Privind pe hartă luminile propuse de noi spre a simboliza noua geografie teatrală, să evocăm doar cîteva din episoadele greu încercatului trecut al teatrului românesc, ignorat și disprețuit de protipendada burghezo-moșierească.

Să începem cu existența propriuzisă a teatrelor. În anul premergător eliberării țării funcționau în București și provincie, un număr total de 5 teatre de stat. Patru dintre acestea erau teatre naționale, cu alte cuvinte primeau subvenții consemnate în buget. Al cincilea era subvenționat de primăria municipiului București.

Unul dintre succesele Teatrului de Stat din Ploiești: „De Pretore Vincenzo”, de Eduardo de Filippo. În fotografie: Toma Caragiu și Gina Trandafirescu.

Cîțiva dintre tinerii actori ai Teatrului de Stat din Tg. Mureș în piesa „Dacă vei fi întrebat”, de Dorel Dorian.

Oră matinală în foaiorul Teatrului de Stat din Brașov.

Teatrul Național din Cluj a reprezentat și cea mai recentă piesă a lui Horia Lovinescu, „Febre”.

Ana Colda și Ion Pavlescu în piesa „Învățătoarea”, de Brody Sandor, montată la Teatrul de Stat din Petroșeni.

O nouă variantă a „Mielului turbat”, de Aurel Baranga, la Teatrul Regiunii București.

Subvenții? Această noțiune suna mai mult ca o ironie, dacă ținem seama de faptul că sumele alocate erau minime și subminime, în timp ce impozitele fuseseră stabilite la maximum, potrivit legii din 1928 care numea teatrele „obiecte de lux”. Cât privește „luxul” acestora, ar fi de amintit că instalațiile defectuoase și întreținerea sub orice critică a clădirilor de teatru au provocat deseori închiderea lor. Pentru a nu mai vorbi despre nesiguranța zilei de mâine, despre nevoile și ruina care stăteau ca sabia lui Damocles deasupra capetelor unor mari artiști. Ceea ce făcea ca un Mihail Pascaly să arate — descris de Aristizza Romanescu, la rîndul ei dispărută în mizerie — „slab, galben, schelet și n-avea franc, darmite să-și plătească datoriile”. Încă în 1937 — acum 25 de ani — 457 de actori șomeri cătreierau epuizați străzile Bucureștiului în căutare de lucru.

Puținelor satisfacții artistice li se adăugau, cum își amintește artistul poporului Sică Alexandrescu, „un lung șir de amaruri și șicane specifice regimului capitalist, care se cheamau: bănci, polițe, scadențe, sechestre, cămătări, rate de chirie. Dar, mai cu seamă, fisc. Fiscul cu agenții lui, care alcătuiau de fapt singura legătură trainică dintre teatru și stăpînire”.

Turneele, organizate de regulă din inițiativă particulară, erau

supuse aceluiași tratament. Povestește artistul poporului Alexandru Giugaru: „Umblam pe jos din sat în sat, singur, cu toată averea în lădița din spinare, și mă arătam în primul rînd șefului postului de jandarmi. Dacă-i smulgeam învoirea să spun o poezie ori un cuplet la o serbare locală, bine. Dacă nu, porneam mai departe, peste deal“.

Am spicuit aceste mărturii pentru a sublinia drumul parcurs de teatrul românesc în cadrul dezvoltării culturii socialiste, de la epoca vagabondajului artistic și a titlurilor de „faliți“ cu care erau înzestrați oficial artiștii de seamă, la realitatea celor 42 de teatre subvenționate cu prisosință din grija partidului și statului nostru, lăcașuri de artă în care își pot lua zborul toate talentele și îndrăznelile creatoare, cînd alte titluri onorează munca multor actori și regizori: artiști ai poporului, artiști emeriți, maestri emeriți ai artei...

S-au construit, în mai puțin de 10 ani, săli de teatru dotate complex, cît n-a construit burghezo-moșierimea într-un secol și jumătate. Creîndu-se condiții excelente, de altfel în continuă perfecționare, pentru existența a opt teatre dramatice care își desfășoară activitatea în 11 săli în București, au fost puse bazele activității teatrale profesionale în numeroase orașe din țară cu sau fără tradiții culturale.

S-ar fi gîndit cineva dintre înaintașii teatrului nostru că localități aproape inexistente înainte din punct de vedere chiar și al celor mai nevoiașe turnee, vor deveni centre de animație teatrală, cu săli proprii și trupe permanente? Este vorba de orașe

ca Reșița, Baia-Mare, Petroșeni, Birlad, Turda, Piatra Neamț, unde teatrele de stat cu o vîrstă care atinge cel mult 12 ani joacă Shakespeare și Molière, Gorki și Pogodin, Mihail Sebastian și Horia Lovinescu. Ropotele de aplauze nu mai pot să pună în pericol pereții și tavanul la Teatrele Naționale din Cluj și Iași, ale căror instalații, lampioane, aurării, stucaturi și fotolii au fost total renovate. Locuitorii din Galați, Arad, Botoșani, Pitești sau Constanța vor vorbi cu mîndrie despre teatrele ridicate recent în orașele lor, clădiri care pot fi lesne asimilate categoriei monumentelor de artă.

Minoritățile naționale, care în trecut nu au cunoscut decît întîmplător și sporadic reprezentării teatrale în limbile lor, beneficiază astăzi de teatre de stat în limbile materne, unele din ele la nivelul celor mai bune instituții artistice din țară, în orașele Tîrgu-Mureș, Cluj, Timișoara, Satu-Mare, Sibiu, Sf. Gheorghe, Iași și București.

Un public numeros umple seara de seară stalurile, lojile și balcoanele. Să comparăm cifrele de spectatori ale anilor 1938 și 1961, luînd ca exemple Teatrele Naționale din Iași și Cluj. În 1938 Teatrul Național din Iași număra 46.507 spectatori, în timp ce numărul lor în 1961 a atins cifra de 172.126. În 1938 la spectacolele Teatrului Național din Cluj asistaseră 69.695 spectatori. În 1961 numărul lor a fost de 161.075.

Se explică oare această masivă creștere doar prin mărirea numărului de locuitori ai respectivelor orașe? Desigur că nu. Caracterul popular și felurile civice ale artei noastre realist-socialiste, gri-

ja pentru un repertoriu de înaltă ținută ideologică și artistică, dezvoltarea tradițiilor profund realiste ale teatrului românesc și ridicarea pe o treaptă înaltă de măiestrie a artei actoricești, regizorale și scenografice, asigurarea, în sfîrșit, a unui învățămînt artistic deosebit de fructuos sînt tot atitea izvoare ale procentelor mari de spectatori la teatrele din Capitală, regiuni și raioane.

Turneele... Cîte umilînțe, cîte eșecuri, ce triste improvizatii cunoșteau peregrinările de odinioară ale actorilor pe drumurile țării.

Avem în față cifrele deplasărilor cu spectacole organizate de teatre pe cuprinsul regiunilor în care se află și ale turneelor cu itinerarii mult mai largi, din anul 1961. Pe scurt, 2.965 deplasări pe scenele căminelor culturale și ale cluburilor din întreprinderi și uzine, precum și 5.959 turnee în localități mai mari sau mai mici din toată țara. Priviți cu atenție aceste cifre: veți vedea în spatele lor vagoane de cale ferată special amenajate, autobuze confortabile intrate în inventarul fiecărui teatru, florile și urările de bun sosît, mulțumirile pline de dragoste ce le-au fost adresate colectivelor de artiști în gări fără de număr și la intrările în hoteluri, tăcerile emoționate ale unor săli de spectacole suprapopulate, și nu o dată criticile tovarășești făcute de oameni simpli regizorilor și actorilor.

Pentru că mersul înainte al teatrului românesc contemporan are la bază exigența și gradul de cultură tot mai ridicat al milioanele de spectatori.

Emil MANDRIC

CARTI

V. ROMAN — „ȘTIINȚA ȘI TEHNICA ÎN EPOCA TREGERII SOCIETĂȚII DE LA CAPITALISM LA COMUNISM“

Ed. Științifică — 442 pag.

Competent cercetător al problemei enunțate în titlul cărții, ing. V. Roman i-a dedicat mai multe studii. Noua sa lucrare tratează unele aspecte ale corelației dintre știință și societate. Relevînd ultimele cuceriri tehnico-științifice (cartea are și o postfață dedicată zborului celor doi „frați cosmici“ sovietici), autorul demonstrează faptul că știința devine tot mai mult o nemijlocită forță materială de producție, un motor deosebit de puternic al progresului social, prețioasă componentă a construcției socialismului și comunismului.

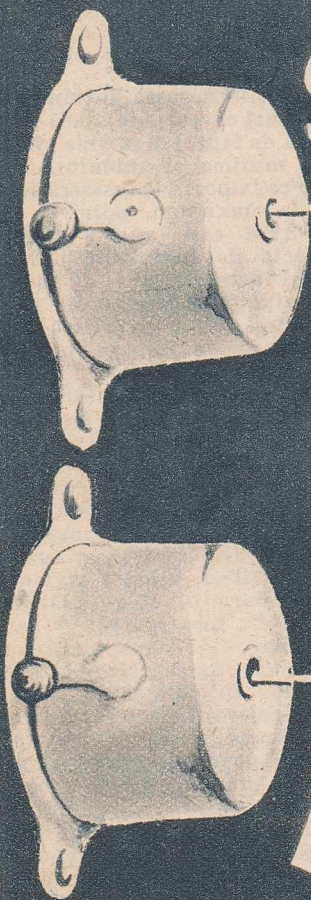
G.L. ROZANOV — „ULTIMELE ZILE ALE LUI HITLER“

Ed. Politică — 119 pag.

Primăvara anului 1945. În subsolul cancelariei Reichului, ultimul refugiu al căpeteniilor naziste, domneau deruta și spaima. Bazîndu-se pe un vast material faptic, documentar, autorul evocă prăbușirea Germaniei fasciste sub puternicele lovituri ale armatei sovietice. Lucrarea capătă un plus de atractivitate prin stilul său reportajesc.

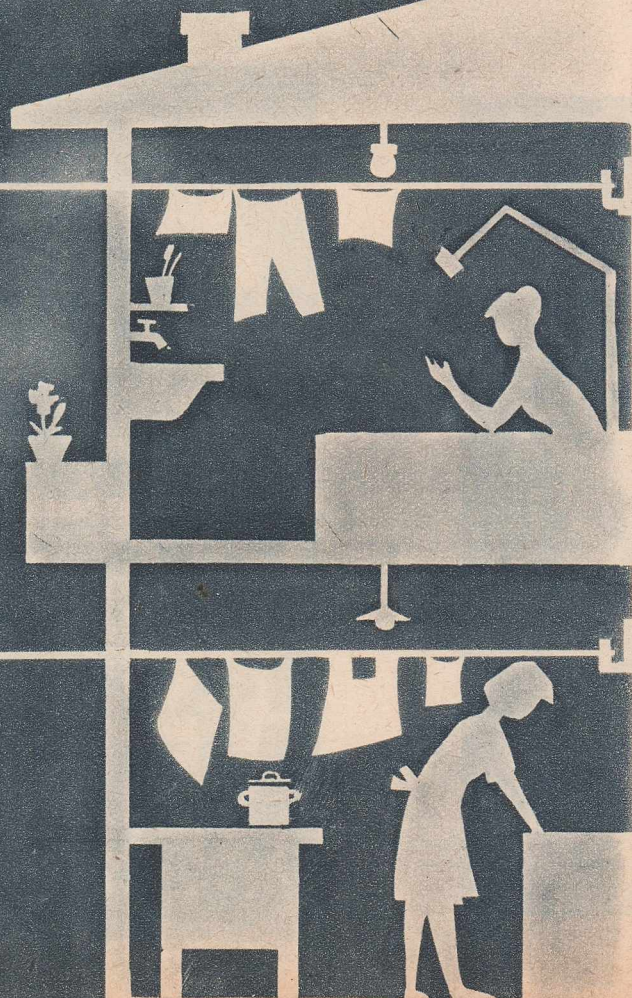
Gospodine!

Folosiți

NOUL APARAT DE ÎNTINS RUFESTETIC PRACTIC UTIL

NOUL APARAT DE ÎNTINS RUFESTETIC PRACTIC UTIL se fixează ușor în două șuruburi și derulează un șnur rezistent, care după uscarea rufelor poate fi strîns

UN PRODUS AL ÎNTREPRINDERII METALURGICA — CLUJ

E BINE SĂ ȘTIM

De vorbă cu medicul

MATERIALELE PLASTICE ȘI CANCERUL

"Citind articolul «Vom birui și cancerul», apărut acum cîțva timp în «Flacăra», aș vrea să-mi dați lămuriri mai ample în ce măsură sînt cancerigene materialele plastice».

Dumitru MACOVEI,
funcționar, București

Ținînd seama de faptul că incidența cancerului este mult crescută în ultimele decenii, problema ridicată mai sus interesează în mod firesc pe mulți, mai ales acum, în epoca fibrelor și a materialelor plastice, care furnizează materii prime la numeroase ramuri industriale și în special sectorului bunurilor de larg consum.

S-a stabilit că unele substanțe chimice (astăzi se cunosc peste 1.000) pot să provoace cancer atât la animale cit și la oameni, după o anumită perioadă de la pătrunderea lor în organism.

În ce privește masele plastice, în urma unor experiențe efectuate pe sobolani albi, s-a remarcat că acestea au într-adevăr o acțiune cancerigenă, dar numai în cazul cînd sînt implantate (adică introduse sub piele) și numai dacă implantul are o anumită formă și anumite dimensiuni. Perioada de latență, adică timpul scurs de la implantare pînă la apariția cancerului, este foarte lungă, echivalînd la om cu 40-50 de ani! Așadar, în mod practic, materialele plastice nu pot determina apariția cancerelor la specia umană. De altfel practica chirurgicală a demonstrat că folosirea diferitelor materiale plastice în chirurgia reparatorie, osoasă și vasculară nu au produs tumori în organele respective.

Dr. N. VOICULEȚ
de la Institutul oncologic
din București

ESTE CANCERUL EREDITAR?

Cancerul este sau nu transmisibil pe cale ereditară?

Iată o preocupare destul de veche a oamenilor de știință. Adepții primului punct de vedere invocau, între alte argumente, diferite exemple de familii în care părinții și copiii pierneau de această boală cumplită, uneori chiar cu aceeași localizare. Unii cercetători, bazîndu-se pe anumite experiențe, au fost chiar de părere că există posibilitatea de a se obține, prin încrucișări repetate, tulpini de șoareci la care cancerul apare foarte frecvent.

Cercetările ulterioare nu au confirmat însă acest punct de vedere. Astfel s-a arătat că apariția sau neapariția cancerului la șoareci este condiționată nu de faptul că femela care le-a dat naștere se trage dintr-o familie de animale canceroase, ci de felul cum sînt alăptați tinerii șoareci. Factorul susceptibil de a produce cancerizarea la șoareci a fost numit „factorul lapte”, iar savantul sovietic Sabad l-a pus chiar în evidență, așa încît teoria eredității cancerului a pierdut o nouă poziție.

Unul din argumentele folosite în favoarea teoriei eredității cancerului la oameni îl

oferea însă, așa cum am arătat mai sus, existența familiilor de cancerosi. Se menționau și cazuri celebre, ca de pildă cel al familiei Bonaparte, afirmîndu-se că tatăl lui Napoleon, împăratul însuși și un frate al său ar fi murit de cancer și chiar din cauza aceleiași forme: cancerul stomacal.

Într-o conferință ținută acum cîțva timp la o sedință a Societății de istoria medicinei, generalul dr. I. Bălănescu a afirmat însă, între altele, pe baza unor interesante documente, că viața lui Napoleon nu a fost curmată de cancer, ci de un abces hepatic care i s-a deschis în abdomen. În insula Sfînta Elena, Napoleon suferea de o boală exotică, contractată acolo, și anume de dizenterie amoebiană. Boala s-a complicat, provocînd în cele din urmă abcesul cu efect fatal.

Iată, așadar, un nou considerent în problema eredității cancerului, adus de data aceasta nu de medicina de laborator sau clinică, ci de istoria medicinei.

Asistent medical
Vladimir Iuliu GUSIC

EXPRESII... COMPRESATE

Sîntem obișnuiți cu faptul că pentru fiecare obiect sau noțiune să avem cîte un cuvînt; desigur, se pot cita și obiecte sau noțiuni care, în romînește, sînt denumite prin imbinări de două (mai rar trei) cuvinte: floarea-soarelui, cale ferată, gospodărie agricolă colectivă și altele. Istoria limbilor ne arată că adesea astfel de imbinări sînt părăsite și înlocuite cu un singur cuvînt, care făcea parte din vechea imbinare.

Cuvîntul *capitală* cu înțelesul lui actual era al doilea element al expresiei franțuzești *ville capitale*; cu timpul a început să se spună numai *capitală*, cu același înțeles. Într-o situație asemănătoare

se află *biscuit*. În franțuzește, se folosea mai demult, cu înțelesul de „biscuit”, expresia *pain biscuit*, tradusă cuvînt cu cuvînt: pine (pain) de două ori (bis) coaptă (cuit). Imbinarea a fost redusă la un singur cuvînt (*biscuit*), împrumutat ulterior și de limba romînă.

Cuvîntul nostru *vapor* vine tot din franțuzește, unde înseamnă însă „abur”. Vechea denumire a vaporului era *bateau marchand à vapeur*, adică „vas care merge cu aburi”. Expresia alcătuită din patru cuvinte s-a redus la unul singur, *vapeur* (pronunțat *vapor*) și adaptat la rostirea romînească în forma *vapor*.

DIN TOATĂ LUMEA

Motocicleta liliputană

Motocicleta din fotografie a figurat la o expoziție din Frankfurt pe Main și se spune despre ea că ar fi de cel mai mic tip din lume. Are un motor de 50 cm c și dezvoltă o viteză de 60 km pe oră. După cum se poate observa în fotografie, motocicleta pitică poate încăpea în portbagajul unui automobil.

Un... fenomen în carne și oase

„Clasicul” vițel cu două capete din blciurile de altădată nu prezenta prea multe garanții de autenticitate. Toiși uneori natura dă naștere și unor asemenea fenomene. Astfel, un vițel bicefal a văzut lumina zilei în satul spaniol Galdacano, lângă Bilbao. Vițelul n-a trăit decît cîteva zile, destul însă pentru a putea fi fotografiat...

Povestea vorbei

Ca ultim exemplu, vom cita *ficat*. Cuvîntul nostru provine din construcția latină *ficat*, adică „ficat (iecur) umplut cu smochine (ficatum)”. Denumirea latină — la prima vedere foarte ciudată — se explică prin aceea că romanii apreciau foarte mult ficatul ca aliment, și-l preparau prin împănare cu smochine. O simplificare asemănătoare celor discutate la început (ville capitale, pain biscuit, bateau marchand à vapeur — devenite: capitale, biscuit, vapeur) a făcut ca ficatul să fie denumit numai cu al doilea element al construcției *iecur ficatum*.

Sorlin STATI

1	A	P	A	R	A	T	O	R	C	O		
2	R	O	T	O	F	E	I	P	O	R	I	
3	B	L	A	N	A	T	E	A	V	A	O	
4	I	O	C	R	E	A	L	R	M			
5	T	A	M	A	R	B	E	B	I	A		
6	R	I	U	A	L	A	G					
7	U	M	P	L	U	T	I	P	I	P	A	
8	P	A	T	R	A	T	E	L	A	R		
9	A	L	I	C	E	R	E	S	O			
10	B	I	S	U	L	A	G	A	N	A		
11	I	N	D	E	S	A	T	U	L	U	N	
12	S	R	A	C	S	T	V	I	L	E		

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

PLIN SAU GOL?

ORIZONTAL: 1) Evită golurile — Recipient care în unele cazuri poate fi plin cu... goluri. 2) Plinuț — Goluri în piele. 3) Acoperămint hibernal — Laminat cu gol la mijloc. 4) Nimic — Conform cu realitatea. 5) Gustul pelinului — Boare. 6) Cuier! — Cel de colo — Localitate în Danemarca. 7) Plini — Se umple cu tutun special. 8) Unele pline și altele goale în careu (sing.) — Un pătrat agricol. 9) Nume turcesc — Superstiție. 10) Prefix pentru doi — Cilindru... umplut uneori cu fulgi — A goli un teren de surplus de apă. 11) Plin-ochi — Mama lui Gingis Han. 12) Postav mai plin — Construcții cu ajutorul cărora se umplu sau se golesc bazinele.

VERTICAL: 1) Fluieră și la gol — Un gol imens! 2) Joc cu goluri pe apă — A face să fie plin, întreg. 3) A porni ofensiva pentru marcarea golurilor — Tulpină goală la mijloc — Afirmatie. 4) Fluviu european — Prea plin — În care nu se află nimic; gol, deșert. 5) Dincolo de poartă — Ascensiune. 6) Pronume — „Scuză” cînd s-a scris, de pildă, plin în loc de gol — Fricos. 7) Mioriță — Sîrme care umplu cablul electric — Traian Teodorescu. 8) Fluviu european — Epocă. 9) Salutul celor mici — Golaș. 10) Au goluri... pentru a fi trasi pe sfoară — Se umplu la spectacole. 11) Plină de... minute — Zeamă de găină (reg.) — Gol matematic. 12) Notă muzicală — Paste făinoase cu goluri la mijloc.

Dezlegarea jocului „ZOOLOGIE”, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Ereditate — Lin. 2) Nedumerită — Tap. 3) Ta — Supărată — Il. 4) U — Imnuri — Agavă. 5) Zonă — S — Șiret — N. 6) I — Cneaz — Ter — Pa. 7) Ace — U — Ușă — Ivi. 8) Satiri — Ala — Ien. 9) MI — Coincidență. 10) Crăp — Oac — Corn. 11) Na — Ren — Leu — Vas. 12) Inc — Nari — Fiare. 13) Lipsiți — Martin.

**Combinatul Chimic
„KARL MARX”**
TIRHAVENI-REGIUNEA MURSEL AUTONOMĂ MACRODOA
TELEFON 20

PRODUCE

- ARTICOLE DIN GRESIE
- PLACI DIN FAIANTA
- PLACI DE FATADA DIN FAIANTA
- HIRTIE FOTO arfo
- PRODUSE CLOROSOCIE

„Skybolt“

de Florica ȘELMARU

Până nu demult, „Skybolt“ era un nume care se întâlnea aproape exclusiv în studiile și articolele experților militari. De câțiva vreme termenul a intrat în proza comentatorilor politici, unde revine cu stăruință ca unul din cele mai caracteristice conflicte de interese, în politica nucleară a puterilor occidentale. Toate ultimele întâlniri atlantice, de la recepția sesiunii de la Paris a Consiliului N.A.T.O. până la întâlnirea de zilele trecute a președintelui Kennedy cu premierul MacMillan, s-au desfășurat sub semnul „scandalului Skybolt“.

„Skybolt“ este o rachetă pentru focos nuclear de tipul aer-sol, la producerea căreia S.U.A. au hotărât să renunțe după enorme sume investite în cercetări pe care le-au încununat... „cinci eșecuri.“ Dar S.U.A. se angajaseră să furnizeze un număr de asemenea rachete Marii Britanii, care pe baza acestui angajament a renunțat să producă ea însăși arme similare. „Skybolt“ căpătase astfel, după expresia unui ziarist american, menirea „să prelungească viața bombardierelor cu echipaj și o dată cu aceasta forța nucleară de șoc independentă a Marii Britanii“.

În fața dezamăgirii violente și a reproșurilor oficialităților britanice, George Bundy, consilier al președintelui Kennedy pentru problemele securității naționale, declara duminică trecută în cadrul unui interviu televizat: „Ne-am ocupat de acest program (programul Skybolt — n.n.) timp de aproape 3 ani și am investit aproape jumătate miliard de dolari față de o contribuție într-adevăr neglijabilă din partea britanică... Este vorba de un sistem de arme extrem de complex și foarte greu de perfecționat...“

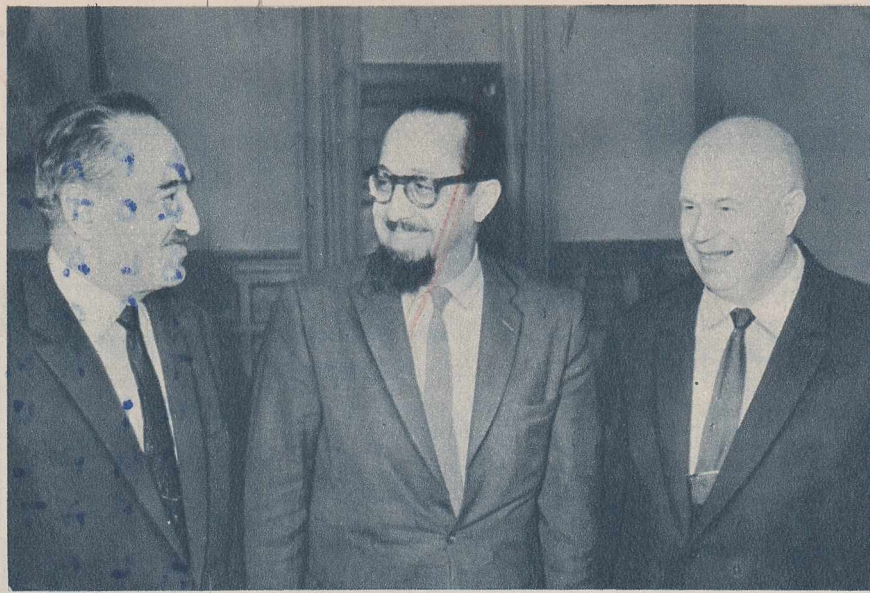
Așa încât partea americană a oferit părții britanice următoarea alternativă, ai cărei termeni contravin deopotriva obiectivelor politicii londoneze:

— sau să preia Marea Britanie pe cont propriu „programul Skybolt“, ceea ce înseamnă cheltuieli pe care experții le apreciază la sume variind între 250 și 500 milioane dolari, considerate inabordabile pentru bugetul britanic;

— sau să achiziționeze rachete americane, eventual „Polaris“, ceea ce ar scoate din uz aviația strategică a Marii Britanii și ar pune capăt „independenței nucleare“ din care Londra, ca și Parisul, fac o chestiune de prestigiu și autoritate în relațiile cu S.U.A.

Alternativa americană a stîrnit în cercurile influente britanice o reacție ușor de imaginat. La începutul săptămînii, o figură cunoscută în lumea construcțiilor aeronautice, sir Roy Dobson — director al firmei „The Hawker-Siddeley Aircraft“ și președinte al firmei „British Aircraft Constructors“ — a adresat ziarului „Times“ o scrisoare în care spunea: „Am văzut unde ne-a dus așa-numita interdependență... Înainte de a cădea din nou într-o capcană, să vedem ce-am putea face prin propriile noastre mijloace.“ (În această ordine de idei se vorbește la Londra de reluarea cercetărilor — abandonate în urma acordului cu S.U.A. privitor la „Skybolt“ — pentru realizarea unor rachete britanice.) În același timp în ajunul întâlnirii Kennedy-MacMillan, ziarul londonez „Daily Sketch“ flutura amenințarea că „dacă atmosfera sumbră ce domnește în legătură cu „Skybolt“ nu este spulberată de președintele Kennedy, este posibil un acord nuclear franco-britanic“, completată cu o aluzie la faptul că Franța ar fi dispusă să devină mai conciliantă în problema „peliș comune“, în schimbul colaborării nucleare a Marii Britanii.

„Scandalul Skybolt“ este cea mai recentă ilustrare a faptului că „marea solidaritate atlantică“ se bazează pe principiul: „frate, frate — dar brînza-i pe bani!“ Inclusive brînza nucleară.

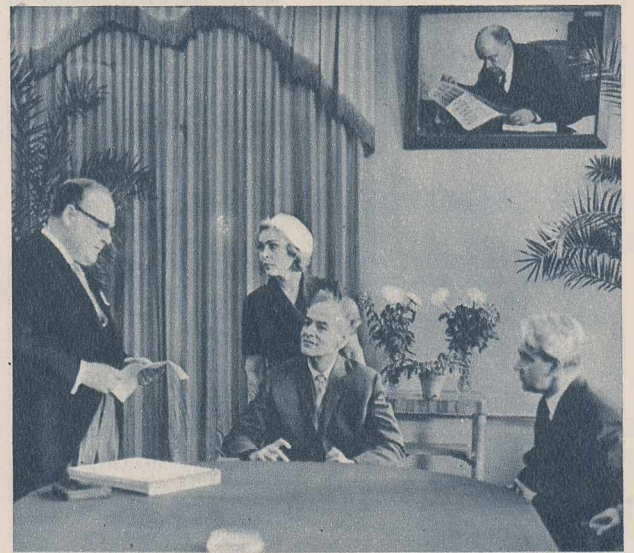
Fotocronica FLACĂRII

Aspect de la primirea de către N. S. Hrușciov a lui Carlos Rafael Rodríguez, membru al Conducerii Naționale a Organizațiilor Revoluționare Integrate, președintele Institutului Național pentru reforma agrară din Cuba. Rodríguez a condus delegația cubană sosită în Uniunea Sovietică pentru a duce tratative comerciale.

Manolis Glezos, eroul național al poporului grec, a fost eliberat la 15 decembrie din închisoarea atenană Averoff. El nu-și va putea însă ocupa locul în parlament datorită faptului că hotărîrea tribunalului cu privire la privarea sa de drepturi politice pe timp de opt ani a fost menținută. Glezos va continua să-și desfășoare activitatea politică ca membru al Comitetului Executiv al EDA, în care a fost recent ales.

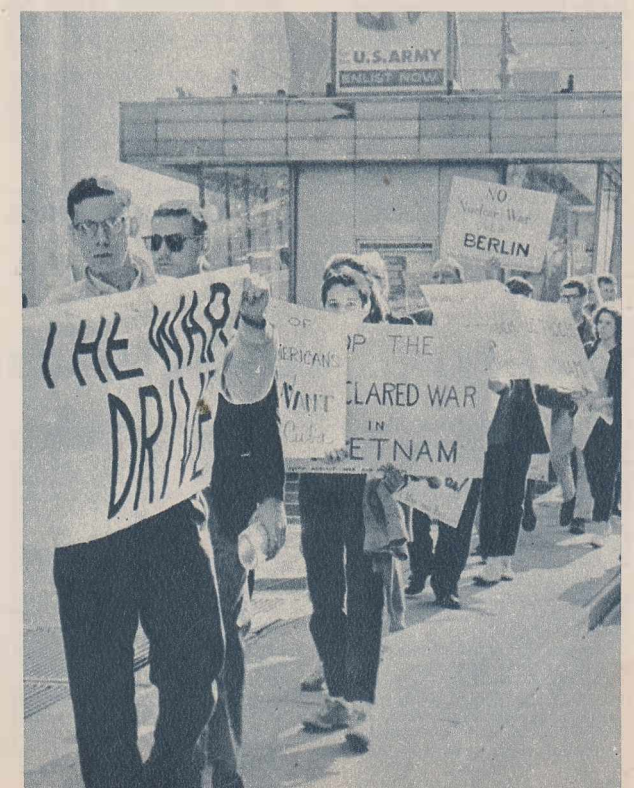

La Stockholm a avut loc înmînarea premiilor Nobel pe 1962 (fotografia din stînga); laureații sînt, de la stînga la dreapta: prof. Maurice Wilkins, dr. Max Perutz, dr. Francis Crick, John Steinbeck, prof. James Watson și dr. John C. Kendrew. Datorită stării sănătății sale, renumitul savant sovietic acad. Lev Landau a primit înalta distincție la Moscova, fiindu-i înmînată de ambasadorul Suediei. În fotografia din dreapta: Rolf Sohlman, ambasadorul Suediei (stînga), savantul Lev Landau însoțit de soția sa, Kora Landau, și Mstislav Keldîș, președintele Academiei de științe a U.R.S.S.

O imagine semnificativă din Statele Unite. În fața unui chioșc situat în Times Square din New York și destinat propagandei în favoarea înrolării în armata americană, demonstrază un grup de membri ai organizației „Tineretul împotriva războiului și fascismului“. Manifestanții cheamă la renunțarea sprijinirii cu bani și militari americani a dictaturii diemiste din Vietnamul de Sud, la neintervenție în Cuba, la înlăturarea pericolului de război din cauza Berlinului occidental etc.

O mare mulțime de congolezi, adunați în fața clădirii parlamentului din Leopoldville, au demonstrat recent pentru eliberarea lui Antoine Gizenga și a altor patrioți arestați ilegal, protestînd în același timp împotriva manevrelor antidemocratice la care se dedau elementele reacționare din Congo.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Ciinele cu două inimi și patru plămâni

"Ce realizări s-au obținut în domeniul transplantului inimii și cei de importanță ultima experiență a lui Vladimir Demihov?"

Tralen MOIȘ,
Bala Mare, str. Victoriei 94

Răspunde dr. FR. PROI-NOV, directorul Spitalului clinic Fundeni.

Executarea tehnică a unui transplant cardiac reprezintă o operație complicată și

Vladimir Demihov cercetând electrocardiograma celor două inimi ale cîinelei Grișka.

greă. Încercări în acest sens au fost făcute în multe laboratoare de chirurgie experimentală — transplantul inimii fiind una din cele mai spectaculoase operații. Au fost studiate și executate variate și interesante modele de tehnici operatorii experimentale, care au permis treptat lămurirea diferitelor probleme de transplantare — mai ales în ceea ce privește partea biologică a transplantului și punerea la punct a tehnicilor operatorii.

În această direcție, școala sovietică are o bogată experiență și rezultate remarcabile. Primele încercări reușite le-a făcut N.P. Sinițin. El a izbutit să înlocuiască inima unei broaște cu inima altei broaște, a cărei funcționalitate și viață au durat timp de aproximativ un an de zile. Studiind modificările histologice survenite la diferite perioade de la transplantare, Sinițin a creat premisele executării transplanturilor cardiace la mamifere (cîine), adică la animale care pe scara de evoluție sînt cu mult superioare batracienelor.

Cu cîteva luni în urmă Vladimir Demihov, conducătorul laboratorului de transplantări al Institutului „N.V. Sklifosovski” din Moscova, a reușit să „monteze” și să „coasă” în organismul unui cîine o inimă și plămîni scoși de la un alt cîine. Rezultatul obținut de Vladimir Demihov este foarte valoros, dat fiind că o asemenea experiență s-a efectuat pentru prima oară în lume și că animalul operat

(cîinele Grișka) supraviețuiește un timp mai îndelungat fără să se deosebească de ceilalți cîini, cu toate că are două inimi și patru plămîni. Această reușită reprezintă un mare succes pentru știință.

Pe baza perfectării tehnicilor chirurgicale și a rezolvării diferitelor aspecte biologice ale transplanturilor de organe (reducerea specificității țesuturilor de transplant, diminuarea reacțiilor din partea gazdei față de țesuturile străine), vom putea asista, într-un viitor destul de apropiat, la schimbarea și înlocuirea diferitelor organe din organismul omului — fie chiar și inima.

Cum se formează curcubeul?

La această întrebare, pusă de Aurel Slibuț, oțelar din Reșița, răspunde MATEI ALECSESCU, directorul Observatorului astronomic popular din București.

Curcubeul este un fenomen de natură meteorologică, a cărui explicație simplă se bazează pe faptul că lumina „albă” a Soarelui este formată în realitate din mai multe culori, cele șapte culori fundamentale, care merg de la roșu la violet.

Curcubeul poate fi observat pe timp de ploaie, atunci cînd Soarele este relativ apropiat de orizont, iar în partea opusă există un nor. Lumina Soarelui, trecînd prin picăturile de apă de ploaie, se descompune în culorile fundamentale și se reflectă de mai multe ori. Drept urmare, raza de lumină albă, descompusă în raze colorate, se proiectează pe nor, care joacă rolul unui ecran. Or repetarea simultană a acestui fenomen în foarte multe picături de apă are ca rezultat formarea arcului colorat al curcubeului.

Apariția curcubeului — în realitate, după cum se vede, a spectrului solar — nu constituie un semn că ploaia ar înceta, ci doar indică faptul că Soarele a răzbătut printr-o spărtură de nori. De altfel, curcubeul poate fi observat și în alte condiții. De exemplu, dacă avem în față o fîntină arteziană care aruncă apa în picături fine, iar Soarele se găsește în spatele nostru, pe fundalul picăturilor de apă va apare de asemenea un curcubeu, cu atât mai pronunțat cu cît picăturile vor fi mai numeroase și mai fine.

Fenomenul poate fi și multiplu, adică se pot observa două și chiar trei curcubele concentrice, explicația de principiu fiind, bineînțeles, aceeași.

Pe scurt

Gelu Cornoveanu, profesor, Tîrgușor, raion Medgidia, reg. Dobrogea. Ca să vă putem răspunde, vă rugăm să ne scrieți care din marii maeștri ai Renașterii vă interesează în mod deosebit.

George Tuza, elev, Hunedoara. În Institutul agronomic „N. Bălcescu” din

București funcționează Facultatea de agricultură, Facultatea de horticultură și Facultatea de medicină veterinară — toate cu durata de studii de 5 ani. Pentru a primi datele cerute, trebuie să ne precizați ce facultate doriți să urmați.

Tamara Stănculea, Tulcea; Violeta Turanschi, studentă, Iași; Ioan Roșca, mecanic, Tîrgu Mureș. Urmăriți rubrica „Cititorii către cititori” și veți găsi adrese ale unor tineri din țările prietene, cu care veți putea corespunde.

Un nou complex comercial

În cartierul „1 Mai” din Bacău a fost dat recent în folosință un nou complex comercial cuprinzînd mai

multe magazine moderne. Iată o imagine din interiorul magazinului cu autoservire al complexului.

B. CONSTANTIN

Din resurse locale

Această imagine redă un aspect din timpul construcției noului grajd al Gospodăriei agricole colective Boldești de Jos, din raionul Piatra Neamț. Grajdul are o

mare capacitate de adăpostire și la construirea lui au fost folosite într-o bună măsură materiale procurate din resurse locale.

Emil BUCUREȘTEANU,
Piatra Neamț,
str. Alexandru cel Bun 24

Un schimb de experiență valoros

Îndrumată de Comitetul regional de cultură și artă din Bacău, Biblioteca centrală regională a organizat la biblioteca din Piatra Neamț un schimb de experiență între bibliotecarii comunali din întreaga regiune, pe tema: „Cum sprijină munca cu cartea dezvoltarea sec-

torului zootehnic al gospodăriilor agricole colective”. În același timp s-au organizat și alte acțiuni de răspundere a cărții, cum este cea redată în fotografia de față, pe care am realizat-o în comuna Girov; aci s-a ținut o consfătuire cu colectivizii

din comunele Dochia, Dobreni, Girov, Bodești, Ștefan cel Mare, Căciulești și Bălănești, despre cartea „Cresterea animalelor — izvor de bogăție”. Cu acest prilej a avut loc un prețios schimb de experiență între bibliotecarii și colectivizii.

C. BURSUC,
Bacău, str. Ada Marinescu 6

De la fotocorespondenți

Aspect din secția de magazinaj a Fabricii de mezeluri din Deva. (Virgil Onoiu)

Vederea din Piteștiul înalt. (Traian Onofreiciuc)

La Suceava: prima expoziție filatelică C. E. C.

Vă trimitem alăturat acest plic de la expoziția filate-

lică avînd tema C.E.C., organizată de Direcția regională C.E.C. Suceava, în colaborare cu A.F.R. Suceava. Ea a fost deschisă în ziua de 23 noiembrie 1962, în cinstea „Săptămîinii economiei”, și este prima expoziție filatelică cu tema C.E.C. organizată în țara noastră.

Ilie VINARU,
Direcția regională
C.E.C. Suceava

Cititorii către cititori

Dorește să corespundeze pe diferite teme următorii: Stelian Topoleanu, marinar, Brăila, bd. Cuza nr. 107, etaj I; Ilustrate; Săndel Matei și Gigel Drăguț, tehnicieni, secția de extracție Ciurești, raion Slatina: sport, ilustrate; Elisabela Bathi, elevă, Lugoj, str. V.V. Delamarina nr. 42; Ilustrate; Mariana Tîrnăveanu, elevă, Ocna Mureș, str. Memorand nr. 118, reg. Cluj; Ilustrate; Sandu Pîrvan, lăcătuș mecanic, rafinăria Dărmănești, reg. Bacău: literatură, sport, geografie; Dana Nicolaescu, elevă, com. Moțăeni, raion Tîrgoviște: ilustrate; Maria Barboni, Lugoj, str. A. Mușeșanu nr. 19; Ilustrate; Mihai Dominița, student, Arad, Institutul pedagogic, str. Chopin nr. 9; Ilustrate; Ion Rizea și Dumătru Manolache, elevi, Rm. Vlcea, str. Lenin nr. 160; Literatură, muzică, sport, ilustrate; Ana Comșa, tehnician, Onești, bloc 5 A, scara III, ap. 62, reg. Bacău; Ilustrate; Grigore Tănase, tîmplar, Fălticeni, str. Nuțu Elman nr. 64; Filatelie, ilustrate; Petrina Mateescu, elevă, Satu-Mare, str. Al. Petofi nr. 41; Literatură, muzică, artă, ilustrate; Alexandrina Bălan, elevă, București, șos. Iancului nr. 47, raion 23 August; Ilustrate; Otilia Popescu, elevă, Fălticeni, str. Plutonier Iacob nr. 11; sport, muzică, ilustrate; Soica Trandafir, electrician, Gurabaza, bloc 1, etaj II, camera 14, raion Brad, reg. Hunedoara: literatură, artă, muzică; Wilky Braiu, elevă, Găești, str. I.C. Frimu nr. 20; Ilustrate; Mioara Radu, Constanța, str. Hașdeu nr. 66; literatură, ilustrate, artă, muzică.

REȚINEȚI DIN VREME Nr. 52 AL REVISTEI „FLACĂRA”

Actualitatea politică, economică, culturală și științifică; fotoreportaje, reportaje, schițe, umor, curiozități, ilustrații bogate, planșe în culori — toate acestea într-un număr sport de pagini.

NU UITAȚI: LA 29 DECEMBRIE APARE „FLACĂRA” Nr. 52, 40 PAGINI, 3 LEI

FLACĂRA

Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 51 (395)
22 decembrie 1962

REDACȚIA: BUCUREȘTI
PIAȚA ȘCINTEII

Căsuța poștală: 3507
of. 33, Tel. 17.60.10.
int. 1744

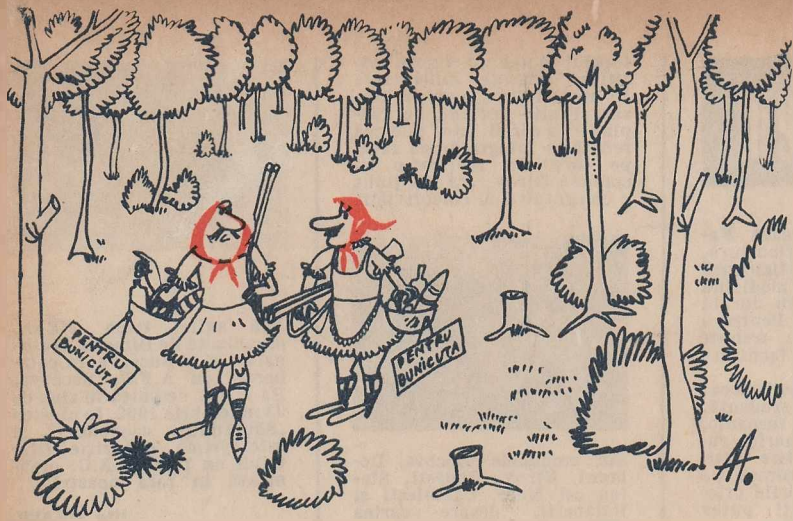
ABONAMENTE:

la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR:

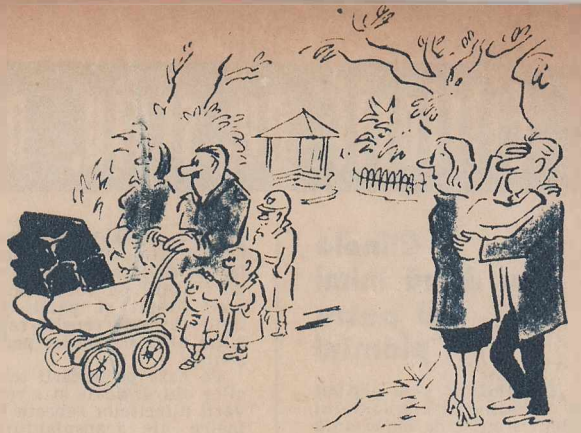
3 luni: 26 lei
6 luni: 52 lei
un an: 104 lei

— Tu o lei la stînga, eu o lau la dreapta, și dacă nci de data asta nu v n m nici un lup, ne lăsăm de meseriile!!!

Desen de A. ANDRONIC

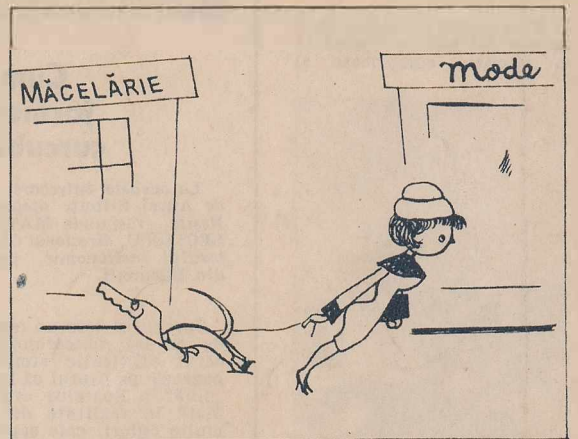
Fără cuv nte.

„Eulenspiegel”

M miciooo!!!

Desen de E. ARNO

Fără cuv nte.

„L'Humanité Dimanche”

UMOR

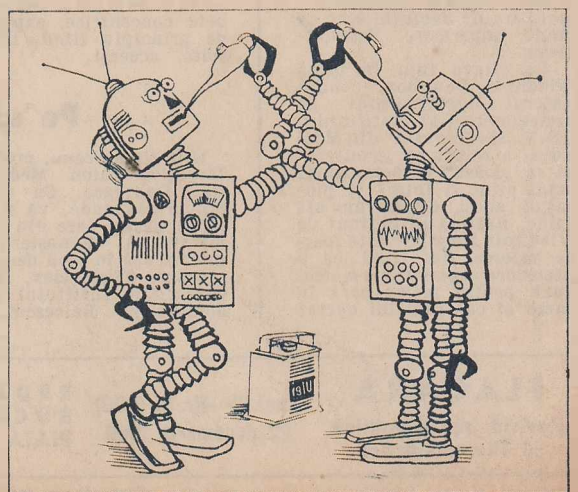
— Degeaba fugi, nu-l mai prinz!...
— Trebuie! Eu sînt mecanicul trenului.

„L'Humanité Dimanche”

— M mico, trebuie să spal și ce tile?...

„Szpilki”

Bruderschaft!

„Szpilki”